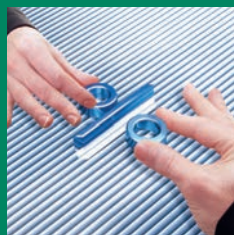

J A A R V E R S L A G 2015

Beroepsvereniging van het Krediet

De BVK is lid van de Belgische Federatie van de financiële sector

Beroepsvereniging van het Krediet

JAARVERSLAG
2015

De teksten en statistieken uit onderhavig jaarverslag mogen niet gereproduceerd worden zonder uitdrukkelijke vermelding van de bron:
"Beroepsvereniging van het Krediet (BVK)".

---

1 Woord van de Voorzitter van de Raad van Bestuur _____ 5

2 De Beroepsvereniging van het Krediet _____ 7

- 2.1. Een representatieve en gespecialiseerde gesprekspartner _____ 7
- 2.2. Synergie _____ 7
- 2.3. De leden van de BVK _____ 7
- 2.4. De evolutie van het ledenbestand _____ 8
- 2.5. De dienstverlening aan de leden: een ontmoetingspunt voor de financiële sector _____ 8
  - 2.5.1. Informatie en vorming _____ 8
  - 2.5.2. Lobby op regionaal, federaal en Europees niveau _____ 11
  - 2.5.3. Communicatie _____ 12
- 2.6. De dienstverlening aan de consument: verantwoord krediet _____ 12
  - 2.6.1. Gedragscode met principes om op verantwoorde wijze consumenten- en hypothecair krediet aan te gaan en te verstrekken _____ 12
  - 2.6.2. Zorgtraject in geval van onvoorziene gebeurtenissen _____ 12

3 De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren _____ 15

- 3.1. Krediet aan particulieren _____ 15
  - 3.1.1. Situatieschets _____ 15
  - 3.1.2. Evolutie van de markt van het krediet aan particulieren in de voorbije tien jaar _____ 18
- 3.2. Consumentenkrediet _____ 19
  - 3.2.1. De verrichtingen op afbetaling _____ 19
  - 3.2.2. De kredietopeningen _____ 21
- 3.3. Consumentenkrediet als motor voor de economie _____ 24
- 3.4. De markt van het hypothecaire krediet _____ 25
  - 3.4.1. Evolutie van de kredietactiviteit _____ 25
  - 3.4.2. Gemiddelde bedragen _____ 28
  - 3.4.3. Opsplitsing van de productie volgens bestemming _____ 29
  - 3.4.4. Opsplitsing van de productie volgens soort rentevoet _____ 33
  - 3.4.5. Impact van de regionalisering van de woonbonus _____ 36

Inhoudstafel

4	Ontwikkelingen inzake consumentenkrediet	37
	4.1. Inleiding	37
	4.2. Tweehoofdige controlebevoegdheid van de FSMA en de FOD Economie	38
	4.3. Autofinanciering	39
	4.4. Centrale voor Kredieten aan Particulieren	40

5	Ontwikkelingen inzake hypotheccair krediet	41
	5.1. De omzetting van de Europese Richtlijn inzake woningkrediet	41
	5.2. De problematiek van de wederbeleggingsvergoeding	42
	5.3. In het kader van een correctere wederbeleggingsvergoeding is ook aanpassing van andere wettelijke bepalingen vereist	43
	5.4. Onderzoek of de OLO als referentie-index niet beter zou vervangen worden door een referentie-index die dichterbij de economische realiteit van de kredietverlening staat zoals de IRS	43
	5.5. Vereenvoudigde aangifte personenbelasting	44
	5.6. Emails naar notarissen: beveiliging	45
	5.7. Accesso: een nieuwe VZW die mensen met gezondheidsproblemen helpt om de soms vereiste schuldaldoverzekering bij een hypotheeklening te verkrijgen	45

6	De kredietbemiddelaars	47
	6.1. Definitie	47
	6.2. Categorieën van kredietbemiddelaars	47
	6.3. De toegangsvoorwaarden tot het beroep van kredietbemiddelaar	50
	6.4. Inschrijving kredietbemiddelaar hypotheccair krediet	54
	6.5. Inschrijving kredietbemiddelaar consumentenkrediet	56
	6.6. Toegang kredietgevers tot kredietbemiddeling	58

7	De organen van de vereniging	59
	7.1. Raad van Bestuur	59
	7.2. Secretariaat	61
	7.3. Technische commissies	62
	7.4. Ledenlijst	67

Woord van de Voorzitter van de Raad van Bestuur

Woord van de Voorzitter van de Raad van Bestuur

Dames en Heren,

Het jaar 2015 was een goed jaar voor het hypothecair krediet. Na de **stormloop op de woningmarkt** in het najaar van 2014, ingegeven door de beslissing van de Vlaamse regering om vanaf 1 januari 2015 het regime van de woonbonus fiscaal minder te gaan ondersteunen, kon logischerwijze een terugval verwacht worden in het eerste trimester van 2015. Dat was effectief het geval in de eerste 2 maanden van 2015, maar vanaf maart 2015 **herpakte de kredietproductie** zich, waardoor eind 2015 de kaap van de 200 miljard EUR aan uitstaande hypothecaire kredieten ruim werd overschreden.

Negatief waren evenwel de talloze aanvragen voor **herfinancieringen**. Vanaf september 2014 vertoonde het aantal herfinancieringen een nooit eerder gekende stijging, onder impuls van de uiterst lage rentevoeten, met absolute uitschieters in de eerste maanden van 2015, toen drie op de vier verrichtingen een herfinanciering betrof. Hoewel deze herfinancieringsgolf ondertussen enigszins is afgenomen, blijft de sector absoluut vragende partij om de huidige wederbeleggingsvergoeding van maximaal 3 maanden interest te herzien. In de meeste gevallen gaat het immers om contracten met een vaste rentevoet voor de volledige looptijd van het krediet. Is het normaal dat deze kredietovereenkomsten eenzijdig op verzoek van de consument kunnen worden herzien, met slechts een zeer beperkte wederbeleggingsvergoeding ter compensatie? Dit heeft aan de sector miljarden gekost. Deze vergoeding is immers onvoldoende om het verlies dat de kredietgever hierbij gebruikelijk lijdt, te compenseren, aangezien de kredietgever zelf deze overeenkomsten, gelet op hun lange looptijd en de vaste rente, opnieuw heeft omgezet in andere verbintenissen. Vraag blijft of, bij een ongewijzigde regeling, langlopende kredietcontracten met een vaste rentevoet door de controle-autoriteiten nog wel houdbaar zullen bevonden worden rekening houdend met het hoger renterisico en de geleden schade door de talrijke herfinancieringen. Om dit te vermijden wil de sector blijven streven naar een betere balans tussen de resterende rentevaste periode van het krediet en de hoogte van de wederbeleggingsvergoeding.

Een mogelijkheid blijft een evenwichtige regeling te voorzien in het kader van de **omzetting van de richtlijn “woningkredieten”**, die uiterlijk 21 maart 2016 in Belgisch recht moet worden omgezet. De omzetting zal gebeuren door een aanpassing van Boek VII van het Wetboek van economisch recht. De bestaande artikelen inzake hypothecair krediet zullen worden vervangen. Begin december 2015 werd, na het nodige overleg, een voorontwerp van wet goedgekeurd door de ministerraad. Verwacht wordt dat de parlementaire bespreking en goedkeuring zal plaatsvinden in februari 2016. Belangrijk is dat aan de sector de nodige tijd zal worden gegeven om de implementatie te kunnen doen, aangezien de omzetting een ingrijpende operationele impact zal hebben, o.a. op vlak van boekhoudkundige verwerkingen, statistische informatie, het aanhouden van eigen middelen en, voor het eerst, het gebruik van het jaarlijks kostenpercentage (JKP) voor hypothecaire kredieten.

Op vlak van **consumentenkrediet** werd 2015 vooral gekenmerkt door de inwerkingtreding van Boek VII van het Wetboek van economisch recht, met heel wat aanpassingen die vanaf 1 april 2015 van kracht werden. Meer details daaromtrent vindt u in het vorige jaarverslag. Boek VII regelt tevens het statuut van de kredietgever en de kredietbemiddelaar. Dit zowel voor hypothecaire als voor consumentenkredieten. De nodige aandacht is dan ook naar de uitwerking van **het statuut van de kredietbemiddelaars** uitgegaan. De inwerkingtreding van dit deel van Boek VII was oorspronkelijk voorzien voor 1 juli 2015, met een overgangperiode van 18 maanden, maar werd, op verzoek van de FSMA, uitgesteld naar 1 november 2015 omdat nog een aantal aanpassingen en verduidelijkingen dienden aangebracht te worden.

Woord van de Voorzitter van de Raad van Bestuur

De nieuwe regels met betrekking tot **het statuut van de kredietbemiddelaars**, bedoeld om de belangen van de consument nog beter te beschermen, omkaderen in ruime mate de kredietbemiddelingsactiviteit en leggen een aantal **verplichtingen** op waaraan de bemiddelaars moeten voldoen. Zo wordt aan de kredietbemiddelaars en sommige van hun personeelsleden de verplichting opgelegd om een bepaalde **beroepskennis** te bezitten, die nader wordt omschreven in een koninklijk besluit. De sector is altijd voorstander geweest van een regeling van het statuut. Getuige daarvan het sectorinitiatief van enkele jaren geleden om vrijwillig kennisvereisten op te leggen inzake bemiddeling voor consumentenkrediet. Voortaan zullen de kredietbemiddelaars dus met succes een door de FSMA erkend examen moeten afleggen, al is er over gewaakt dat de lat waar mogelijk niet onnodig hoog werd gelegd, zoals voor bepaalde agenten in een nevenfunctie, zodat het aanbieden van kredieten via verschillende kanalen mogelijk blijft. Dit lijkt evenwel niet langer het geval te zullen zijn op vlak van verzekeringsbemiddeling, waar te hoge (kennis)vereisten worden gesteld aan kredietbemiddelaars die enkel schuldsaldoverzekeringen aanbieden, bovendien als nevendienst. Rekening houdend met de nieuwe wettelijke kennisverplichting heeft de BVK in overleg met Febelfin Academy een kennismodule uitgewerkt, die bedoeld is als leidraad bij de voorbereiding van het door de FSMA erkend examen.

De **uitbreiding van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren (CKP)** bij de Nationale Bank van België tot andere dan kredietschulden zal ook in 2016 verder opgevolgd worden. Wil de sector in staat zijn om nog beter aan verantwoorde kredietverlening te doen, dan moet haar de nodige inzage kunnen worden gegeven in de belangrijkste betalingsproblemen van de consument. Hierbij mogen zeker de telecomschulden niet ontbreken. Nadat in een studie van de NBB werd vastgesteld dat er o.a. een *“significant verband bestaat tussen betalingsachterstanden voor mobiele telefonie en krediet”* en dat *“personen met een betalingsachterstand voor mobiele telefonie 10x meer risico lopen om ook een betalingsachterstand op de lopen voor krediet”*, heeft de regering deze uitbreiding opgenomen in het Federaal Regeerakkoord 2014. Als knipperlicht is deze informatie immers van groot belang. Andere voorgestelde uitbreidingen met energie- en huurschulden zijn voor de sector momenteel minder noodzakelijk, bij gebreke aan onafhankelijk bewezen relevantie. De sector is zich bewust dat er door consumentenorganisaties argwanend wordt gekeken naar de mogelijke opname van telecomschulden in de CKP. We kunnen alleen maar herhalen dat ook de kredietsector enkel die telecomschulden in kaart wil brengen die wijzen op een fundamentele betalingsachterstand. Geen betwistingen van facturen. We blijven dan ook overtuigd dat we deze, ons inziens onjuiste, a priori afwijzende houding van sommige stakeholders en consumentenorganisaties zullen kunnen wijzigen, mits het nodige overleg en de juiste afbakening.

In het voorbije jaar heeft onze beroepsorganisatie, zowel op het vlak van consumentenkrediet als van hypothecair krediet, eens te meer haar rol ten volle kunnen spelen. Dat zal de volgende jaren niet anders zijn. Als verdediger van de belangen van de kredietsector streeft onze vereniging permanent naar een evenwicht tussen economisch en maatschappelijk belang, met als uiteindelijke en belangrijkste doel verantwoorde en gezonde kredietverlening door professionele kredietverstrekkers te bevorderen. De BVK is en blijft op die manier een geloofwaardige en betrouwbare gesprekspartner voor de overheid en de stakeholders.

Gérald Bogaert, Voorzitter Raad van Bestuur

De Beroepsvereniging van het Krediet

De Beroepsvereniging van het Krediet

2.1. Een representatieve en gespecialiseerde gesprekspartner

De BVK vertegenwoordigt als beroepsvereniging de sector van het krediet aan particulieren, d.i. het consumentenkrediet en het hypothecair krediet.

Zij is stichtend lid van de Belgische Federatie van de Financiële sector – Febelfin, samen met de Belgische Vereniging van Banken en Beursvennootschappen (BVB), de Belgische Leasing Vereniging (BLV), de Belgische Vereniging van Asset Managers (BEAMA) en de Belgische Vereniging van Beursleden (BVBL).

Febelfin, inmiddels sinds 1 januari 2014 omgevormd tot een VZW, werd opgericht in maart 2003 met als doel

- efficiënter, coherenter en meer toekomstgericht op te treden ter bevordering van de belangen van de financiële sector en het Belgische financiewezen;
- iedere "specialisatie" in de financiële sector de kans te geven om haar standpunt naar voren te brengen en haar belangen op een zo efficiënt mogelijke wijze te verdedigen;
- synergie tot stand te brengen.

2.2. Synergie

Binnen Febelfin maakt de BVK deel uit van de business line Commercial Banking. De Secretaris-generaal van de BVK is tevens Director Commercial Banking van Febelfin. Op die manier maakt de BVK dan ook volwaardig deel uit van de Febelfinstructuur, waarbij het interne bestuur van de BVK autonoom blijft georganiseerd.

De BVK kan zodoende haar opdrachten met optimale efficiëntie uitvoeren dankzij een synergie, niet alleen op administratief vlak, maar ook op vlak van de behandelde materies. Denken we maar aan de opvolging door Febelfin van materies zoals de bescherming van de persoonlijke levenssfeer, de anti-witwaswetgeving, de betaalinstrumenten, enz.

2.3. De leden van de BVK

De 54 BVK-leden (op 31 december 2015) maken samen meer dan 95% uit van de Belgische markt van het consumentenkrediet en ongeveer 90% van de Belgische markt van het hypothecair krediet.

De bij de BVK aangesloten financiële instellingen zijn:

- banken;
- verzekeringsmaatschappijen;
- financiële instellingen, waarvan sommige bovendien leasing verstrekken;
- hypothecaire ondernemingen;
- kredietverzekeraars;
- distributieondernemingen of dochterondernemingen van distributieondernemingen die erkend zijn als consumentenkredietverstrekkers;
- ondernemingen die accreditief- en kredietkaarten uitgeven.

Eén onderneming maakt ook deel uit van de BVK als geassocieerde onderneming nl. Hoist Kredit ab.

De Beroepsvereniging van het Krediet

2.4. De evolutie van het ledenbestand

Nieuw lid:

- TELENET FINANCE B.V.B.A.

Einde lidmaatschap:

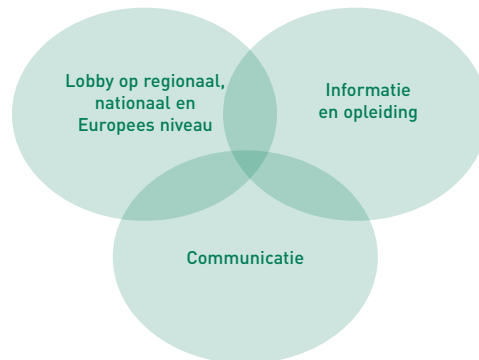
- OPTIMA BANK, ingevolge de stopzetting van zijn bancaire activiteiten.

Daarnaast delen wij u de volgende naamswijzigingen mee:

- DELTA LLOYD BANK N.V. heeft zijn benaming in BANK NAGELMACKERS N.V. veranderd.
- BANK DEGROOF N.V. heeft zijn benaming in BANK DEGROOF PETERCAM N.V. veranderd.

2.5. De dienstverlening aan de leden: een ontmoetingspunt voor de financiële sector

Dankzij haar openheid en de verscheidenheid aan leden vormt de BVK als vanzelfsprekend een bevoorrechte ontmoetingsplaats voor de Belgische markt van de kredietverlening aan particulieren en haar waarnemers. De BVK heeft de volgende drie kernopdrachten die raakvlakken vertonen:

2.5.1. Informatie en vorming

De eerste opdracht van de BVK betreft de informatieverstrekking aan en de opleiding van haar leden. De informatie heeft betrekking op de meer algemene en de technische aspecten van de kredietverlening aan particulieren. De hoge kwaliteit van die informatie is het gevolg van de doelbewuste toespitsing van de bekwaamheden van de BVK op een welomschreven materie.

WAT?

Informatie over actualiteit, wets- en reglementsbepalingsen

De BVK volgt zowel op nationaal als Europees vlak de politieke, economische en juridische ontwikkelingen in de sector op de voet en informeert de leden daarover via diverse kanalen. In de loop van 2015 werd ruime documentatie toegezonden betreffende technische aan- gelegenheden die van bijzonder belang zijn voor de sector, zoals bijvoorbeeld de fiscale attesten i.v.m. het hypothecair krediet, de wijze van aflevering van de grosse, de wet houdende invoeging van Boek VII "Betalings- en kredietdiensten" in het Wetboek van economisch recht, de FAQ van de FSMA inzake de toegang tot het beroep van kredietgever en kredietbemiddelaar in hypothecair krediet en in consumentenkrediet, de goedkeuring van de modeldocumenten inzake hypothecair krediet door de toezichthouder, de evolutie van de maximale jaarlijkse kostenpercentages, alsook informatie over de contacten met de controleautoriteiten, de toezichthoudende overheden en de bevoorrechte partners.

Gedetailleerde statistieken

Op vlak van het consumentenkrediet worden de leden op de hoogte gehouden van de gedetailleerde maandelijkse productiecijfers met uitsplitsing volgens een aantal hoofdruibrieken (nieuwe wagen, tweedehandse wagen, energiebesparing, ...) evenals van de halfjaarlijkse productie- en omloopstatistieken op basis van de aangiften aan de FOD Economie.

Ook voor het hypothecair krediet worden maandelijkse en driemaandelijkse productie- en omloopstatistieken bekendgemaakt. Sinds 2009 wordt ook een 'kredietbarometer' verspreid, die bij het begin van elke maand de tendens van de voorbije maand weergeeft.

Tot slot worden eenmaal per jaar individuele statistieken (minstens één jaar oud) met betrekking tot de marktaandelen inzake hypothecair en consumentenkrediet ter beschikking van de leden gesteld.

Externe studies

Ten behoeve van haar leden laat de BVK op regelmatige basis studies uitvoeren, zoals de studie uitgevoerd door de KU Leuven naar het belang van consumenten- en hypothecair voor de Belgische economie. Na een eerste studie die begin 2012 werd gepubliceerd, heeft de KU Leuven in 2014 opnieuw een dergelijke studie uitgevoerd en deze werd samen met het jaarverslag 2014 publiek gemaakt.

Wat?

informatie over wets- en reglementsbepalingsen, actualiteit, gedetailleerde statistieken en externe studies

De Beroepsvereniging van het Krediet

HOE?

Flashberichten

Aan de hand van elektronische flashberichten worden de leden geïnformeerd over de actualiteit met betrekking tot het krediet aan particulieren en over de ontwikkelingen bij de BVK en de acties die zij onderneemt. Deze flashes worden als informatiebron erg op prijs gesteld door onze leden.

Website

De website (www.upc-bvk.be) bestaat uit een deel dat toegankelijk is voor het publiek en een deel dat alleen voor de leden is bestemd. Op de website vindt men onder meer de gedragsregels die gelden voor de sector, evenals uitgebreide statistieken en allerlei nuttige informatie.

Technische commissies

Diverse technische commissies verlenen bijstand aan de Raad van Bestuur en het Bureau. Samen met het Bureau en de Raad van Bestuur vormen zij het hart van de vereniging. In de maandelijkse vergaderingen stellen talrijke specialisten van de leden hun bekwaamheid en tijd ten dienste van de sector. Die commissies vormen gespecialiseerde teams voor de ontwikkeling van creatieve en innoverende voorstellen en/of oplossingen voor de juridische of andere problemen waarmee de leden dagelijks kunnen worden geconfronteerd.

Binnen de BVK zijn momenteel 5 vaste Commissies werkzaam : de Juridische Commissie Consumentenkrediet, de Juridische Commissie Hypothecair Krediet, de Commissie voor Financiële en Economische Aangelegenheden, de Commissie Kredietbemiddelaars en de Commissie Autofinancieringen. Daarnaast zijn eveneens ad hoc werkgroepen werkzaam, afhankelijk van de actualiteit.

Studiedagen

Op 1 oktober werd een studievoormiddag in het Auditorium van KBC BANK georganiseerd rond het thema van de Europese Richtlijn inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met betrekking tot voor bewoning bestemde onroerende goederen.

Onder meer volgende onderwerpen kwamen aan bod :

- Omzetting en interpretatie van de Europese Richtlijn in de verschillende Europese landen
- Krachtlijnen van de omzetting van de Richtlijn naar Belgisch recht
- Kernpunten en uitvoeringsbesluiten in het kader van de omzetting van de Europese Richtlijn
- Economische vooruitzichten en impact op het Belgische vastgoed

Documentatie is beschikbaar op de website van de BVK (www.upc-bvk.be) in de rubriek die gereserveerd is voor de leden.

Hoe?

flashberichten
website
technische commissies
studiedagen & workshops

2.5.2. Lobby op regionaal, federaal en Europees niveau

De BVK is een erkend gesprekspartner van de politieke en toezichhoudende overheden, de overige beroepsverenigingen en -federaties in de financiële sector, de consumentenorganisaties en andere stakeholders.

Zij neemt regelmatig contact met de politieke besluitvormers en met de toezichhouders in verband met bepaalde thema's, en heeft op permanente basis zitting in de **Raad voor het Verbruik, de Commissie voor de Verzekeringen, het Begeleidingscomité van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren en het Begeleidingscomité van het Fonds ter Bestrijding van de Overmatige Schuldenlast.**

Sinds 1 januari 2015 zetelt de BVK ook in de Raad van Bestuur van de **VZW Accesso**, dit is de Compensatiekas voor tussenkomst inzake schuldaldoverzekeringen tot waarborg van een hypothecair krediet van personen met een verhoogd gezondheidsrisico.

Door het toenemende gewicht van de Europese regelgeving is de BVK ook actief op Europees niveau, als lid van **EUROFINAS** (de Europese Belangenvereniging voor Consumentenkrediet) en **EMF** (de Europese Hypothecaire Federatie) en stelt zij haar expertise ter beschikking bij de voorbereiding van nieuwe aanbevelingen en richtlijnen.

Op regionaal niveau is de BVK vertegenwoordigd in de Raad van Bestuur van de **VZW Observatoire du Crédit et de l'Endettement** en in de Raad van Bestuur van het **Vlaams Centrum Schuldenlast**.

Tot slot is zij vertegenwoordigd in het **Bemiddelingscollege** en in het **Begeleidingscomité van Ombudfin** (www.ombudfin.be).

STAKEHOLDERS

Aanverwante beroepen
 - Federatie Notariaat
 - Nationale Kamer gerechtsdeurwaarders
 - ...

Politiek (federaal en regionaal)
 - Parlement
 - Regeringen en kabinetten

Europees Parlement/
 Europese Commissie

Academische wereld
 - Universiteiten
 - Hogescholen

Toezichhouders
 - FSMA
 - NBB
 - FOD Economie
 - FOD Financiën

Ondernemingswereld
 - Bouwsector
 - Autosector
 - Distributiesector
 - ...

Vertegenwoordigers van de consumenten

VERTEGENWOORDIGINGEN

Eurofinas

European Mortgage Federation

European Banking Federation

EBIC working groups

Febelfin Academy

VZW Accesso (Compensatiekas)

Fonds Bestrijding Overmatige Schuldenlast

Centrale Kredieten Particulieren

Observatoire du Crédit et de l'Endettement

Vlaams Centrum Schuldenlast

Bemiddelingscollege Ombudfin

Raad voor het Verbruik

Commissie Verzekeringen

ad hoc werkgroepen

De Beroepsvereniging van het Krediet

2.5.3. Communicatie

Transparantie is een belangrijke waarde binnen de sector. Daarom faciliteert de BVK perscontacten en publiceert zij persberichten over interessante ontwikkelingen in de markt van de kredieten aan particulieren. Via de perswoordvoerders van Febelfin blijft de BVK een vast aanspreekpunt voor duiding over sectoraangelegenheden op radio en televisie, en in de schrijvende pers.

2.6. De dienstverlening aan de consument: verantwoord krediet

2.6.1. Gedragscode met principes om op verantwoorde wijze consumenten- en hypothecair krediet aan te gaan en te verstrekken

In 2009 werd een nieuwe gedragscode voor verantwoorde kredietverlening opgesteld die bestaat uit tien principes die de volledige kredietcyclus beslaan, van het eerste contact met de klant tot het beheer van een eventuele betalingsachterstand. Het is de bedoeling de klanten ondubbelzinnig te informeren en ze te begeleiden, hun kredietwaardigheid te onderzoeken en wanbetalingen te voorkomen en te beheren. Hiermee levert de sector een concrete bijdrage tot het behoud van het vertrouwen van de klant in zijn financiële-dienstenverlener. De BVK heeft zich ertoe verbonden om via haar overleg- en beslissingsorganen haar leden permanent ertoe aan te zetten om de code op het terrein in acht te nemen. De gedragscode is beschikbaar op de website van de BVK. Vanaf eind volgend jaar zal deze vrijwillige gedragscode in de wet zijn geïntegreerd.

Tevens zijn de leden van de BVK gebonden door een gedragscode met betrekking tot de precontractuele fase voor hypothecaire kredieten. Die gedragscode strekt ertoe de consument op een correcte en uniforme wijze te informeren over de voorwaarden van hypothecaire kredieten, zodat hij makkelijker de beste aanbiedingen kan vergelijken.

Als sectororganisatie vervult de BVK daarenboven een informatieve rol ten aanzien van de consument als aanvulling op de informerende taak van elke kredietgever. De website van de BVK verschaft verduidelijking over de belangrijke stappen bij het aangaan van een krediet. In het kader van de strijd tegen overmatige schuldenlast wordt ook een instrument ter beschikking gesteld dat de gezinnen kan helpen bij hun budgetbeheer. Op die manier moet de consument in staat zijn om weloverwogen beslissingen te nemen en zijn kennis over alle fasen van de kredietverlening te verbeteren. Zowel de budgetcalculator als de gids van het consumentenkrediet blijven behoren tot de meest bezochte webpagina's.

2.6.2. Zorgtraject in geval van onvoorziene gebeurtenissen

Onmiddellijk na het nieuws over de sluiting van de Fordfabriek in Genk (eind oktober 2012) heeft Febelfin, en in het bijzonder de BVK, een leidraad uitgewerkt voor de begeleiding van kredietnemers met mogelijke betalingsproblemen van lopende consumenten- en hypothecaire kredieten van particulieren.

Deze leidraad is de concrete uitwerking van de intentieverklaringen, uitgewerkt door een ad hoc werkgroep van Febelfin om, waar mogelijk, de eventuele negatieve gevolgen voor de betrokken werknemers mee te helpen verlichten.

Belangrijk is te benadrukken dat:

- het steeds een intentieverklaring is en geen sectorengagement;
- oplossingen gelden voor alle werknemers van bedrijven in Vlaanderen, Wallonië of Brussel.
- oplossingen steeds op maat, geval per geval, zullen worden bekeken door de individuele kredietgevers. Oplossingen worden dus niet door de sector opgelegd.

In dit kader hebben Febelfin en de BVK:

1. De bijzondere aandacht gevestigd op de **gedragscode van de BVK**, met daarin *“10 principes om op verantwoorde wijze consumenten- en hypothecair krediet aan te gaan en te verstrekken”*. Deze gedragscode bevat verscheidene engagementen om oplossingen te zoeken die aan de behoeften van de klant beantwoorden en, meer in het bijzonder in geval van onvoorziene gebeurtenissen in het leven (zoals jobverlies, bedrijfssluiting, tijdelijke werkonbekwaamheid, langdurige ziekte, enz.), de aanpassing/wijziging van de terugbetalingsregeling te onderzoeken.
2. Een **zorgtraject** uitgewerkt dat geldt voor deze gevallen van onvoorziene gebeurtenissen. In dat geval verbindt de sector zich ertoe de principes van de hoger vermelde gedragscode in de praktijk te brengen en te anticiperen op mogelijke problemen.
  - a) op vlak van **consumentenkrediet** zijn de mogelijkheden eerder beperkt, rekening houdend met de zeer rigide wetgeving ter zake. In de meeste gevallen zal alleen de mogelijkheid bestaan de lopende kredietovereenkomst te vervangen door een nieuwe overeenkomst met aangepaste voorwaarden.
  - b) op vlak van **hypothecair krediet** bieden zich diverse mogelijkheden aan om de maandlast te verminderen, zoals
    - een verlenging van de looptijd van het hypothecair krediet;
    - een tijdelijk uitstel van betaling van kapitaal;
    - de gedeeltelijke vervroegde terugbetaling van het hypothecair krediet indien zich daartoe de mogelijkheid aandient;
    - de overschakeling van een maandelijks afbetaling op basis van vaste kapitaalsaflossing naar aflossing met vaste termijnbedragen;
    - ...
3. Een sensibiliseringscampagne opgezet naar het publiek om de kredietnemer zo snel mogelijk in contact te laten treden met de kredietgever.

Het is immers een gouden raad om zo snel mogelijk contact te nemen met de kredietgever om te kijken welke oplossingen samen kunnen worden uitgewerkt.

De BVK en Febelfin plaatsten op hun website een lijst met de telefoonnummers en e-mailadressen van de klanten- en bemiddelingsdiensten van de individuele kredietgevers die de particulieren kunnen begeleiden. Deze contactpunten gelden als eerstelijns hulp met eventuele concrete doorverwijzing naar de bevoegde interne dienst bij de hoofdzetel, bij de regionale zetel of het plaatselijk kantoor of agentschap.

De Beroepsvereniging van het Krediet

Zorg dat de financiële puzzel klopt

ook bij onvoorziene omstandigheden

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

3.1. Krediet aan Particulieren

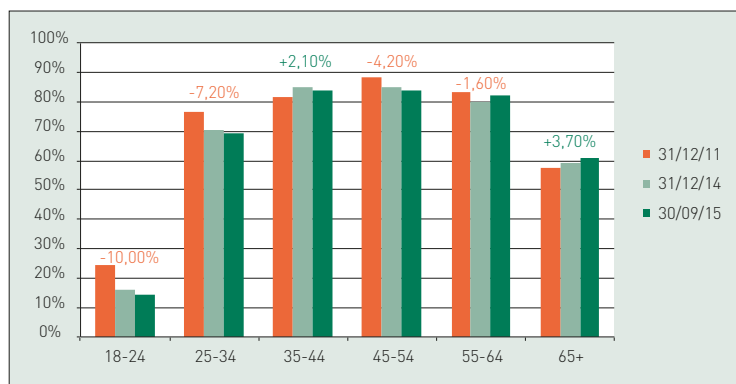
3.1.1. Situatieschets

Eind september 2015 waren er volgens de Centrale voor Kredieten aan Particulieren van de Nationale Bank van België in ons land ongeveer **11,3 miljoen kredietovereenkomsten** voor particulieren in omloop, consumenten- en hypothecaire kredieten samen. Dat is iets minder ten opzichte van eind 2014. Bijna **69% van de meerderjarige bevolking** heeft daarmee **minstens één consumenten- of hypothecair krediet**. Dit is een status quo ten opzichte van vorig jaar, maar een lichte daling ten opzichte van eind 2011, toen nog 71% van de meerderjarige bevolking minstens één krediet had. Daarbij mag niet vergeten worden dat sinds 2011 ook de geoorloofde debetstanden op een rekening tot het toepassingsgebied van de wet op het consumentenkrediet behoren, waardoor sinds dat ogenblik meer dan 2 miljoen bijkomende kredietopeningen als consumentenkrediet worden beschouwd.

Grafiek 1

BRON: NBB

Percentage van de bevolking met minstens één krediet – evolutie 2011 – september 2015

In de leeftijdsgroep van 35- tot 44-jarigen en van 45- tot 54-jarigen heeft ongeveer 84% een krediet lopen, een lichte daling ten opzichte van vorig jaar. Vergeleken met eind 2011 is er wel een stijging met dan 2% in de leeftijdscategorie van 35 tot 44 jaar, terwijl er in de leeftijdscategorie van 45 tot 54 jaar een daling met meer dan 4% heeft plaats gevonden. In de leeftijdscategorie van 18 tot 24 jaar heeft eind september 2015 slechts 14,6% een of ander krediet, een cijfer dat al enkele jaren in dalende lijn gaat (nog 24,6% in 2011). Eenzelfde sterk dalende trend (-7,2% sinds 2011) vindt plaats in de leeftijdscategorie van 25 tot 34 jaar. In de categorie van de 65-plussers is er sinds 2011 een stijging met 3,7%.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

3

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

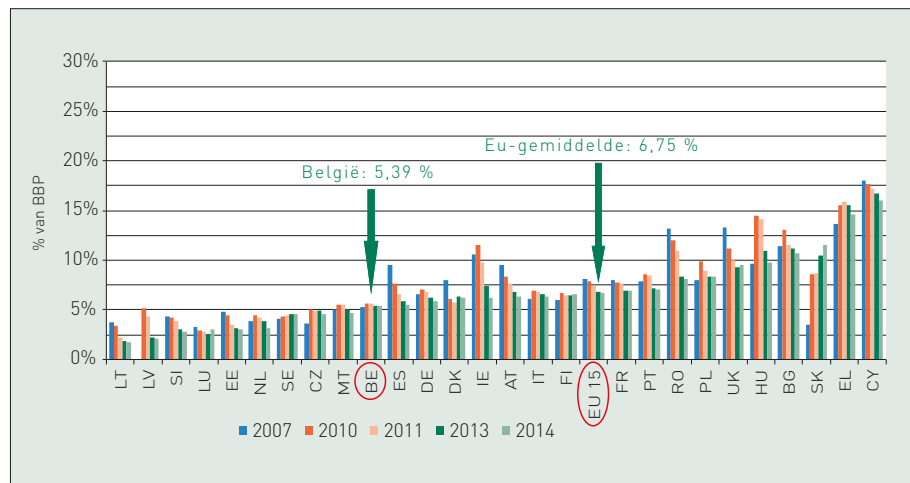
Deze, algemeen genomen, dalende trend ligt in lijn met de conclusies van het onderzoek van de KU Leuven naar het belang van krediet voor de Belgische economie¹, waaruit naar voren is gekomen dat krediet, en inzonderheid consumentenkrediet, een procyclisch karakter heeft, met name dat in economisch moeilijker tijden de consument, in tegenstelling tot wat vaak wordt gedacht, niet de neiging heeft om meer krediet op te nemen. Integendeel.

Dit blijkt onder meer ook uit het feit dat in 2014 het bedrag aan consumentenkrediet per hoofd van de totale bevolking in België 1.937 EUR bedroeg, een lichte stijging ten opzichte van 2013 (1.892 EUR) en 2012 (1.911 EUR). Ook de evolutie van de omloop aan consumentenkrediet als percentage van het jaarlijkse BBP tegen marktprijzen vertoonde de voorbije jaren een dalende lijn : in 2011 bedroeg dit 5,68%, maar sindsdien volgde een daling tot 5,46% in 2012 en zelfs tot 5,34% in 2013, waarmee België ruim onder het Europese gemiddelde blijft. In 2014 was er omzeggens een stabilisering met 5,39%.

Grafiek 2

BRON: NBB

Omloop inzake consumentenkrediet als percentage van het jaarlijks BBP in de EU-landen (2007 - 2014)

Op Europees vlak, waar de omloop inzake consumentenkrediet overeenkomstig cijfers van het ECRI eind 2014 ongeveer 942 miljard EUR bedroeg, neemt België met zijn 21,7 miljard aan uitstaand saldo per einde 2014 slechts 2,3% van dit totaal voor zijn rekening.

Wat hypothecair krediet betreft bedroeg de totale kredietenschuld in de EU-28 eind 2014 overeenkomstig cijfers van de Europese Hypothecaire Federatie ongeveer 6.909 miljard EUR, waarvan België met naar schatting 197 miljard EUR (eind 2014) aan uitstaande hypothecaire schuld nauwelijks 2,85% vertegenwoordigt.

¹ Zie www.upc-bvk.be, rubriek "Pers en cijfers", subrubriek "Dossiers & studies".

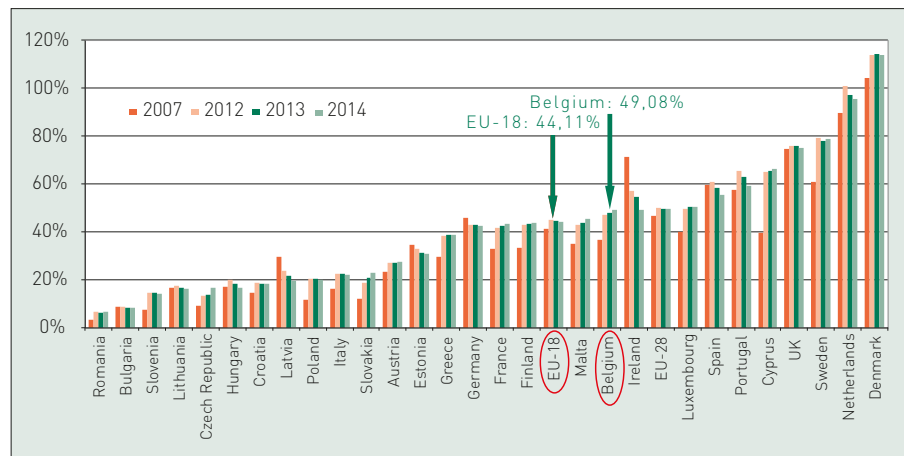

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Grafiek 3

BRON: EUROPEAN MORTGAGE FEDERATION (EMF)

Omloop inzake hypotheecair krediet als percentage van het jaarlijks BBP

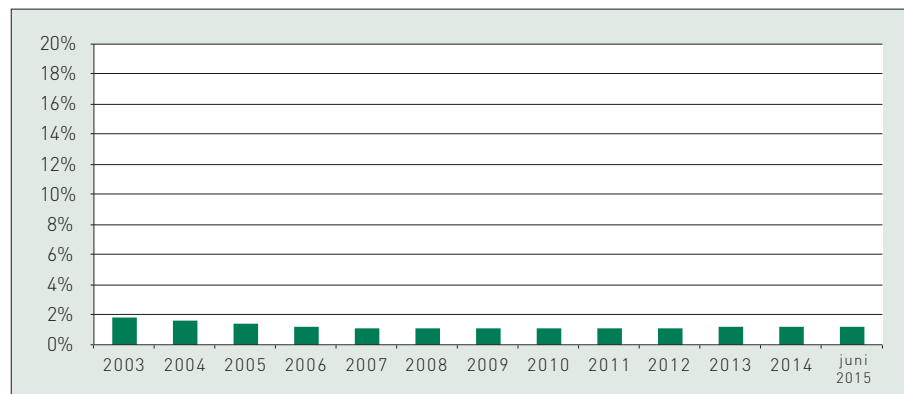

Het hypotheecaire kredietbedrag per hoofd van de meerderjarige bevolking ligt in 2014 met 22.118 EUR niettemin boven het Europese gemiddelde van de Euro area-18 (16.344 EUR). Wanneer gekeken wordt naar het hypotheecair krediet als percentage van het BBP, kan vastgesteld worden dat België zich ietwat boven het Europese gemiddelde van de EU-18² bevindt.

Grafiek 4

BRON: CENTRALE VOOR KREDIETEN AAN PARTICULIEREN

Ratio aantal niet-geregulariseerde wanbetalingen inzake hypotheecair krediet t.o.v. het totale aantal lopende contracten

Niettemin kan worden gesteld dat in België nog steeds op verantwoorde manier krediet wordt verstrekt, hetgeen eveneens blijkt uit het feit dat de wanbetalingsgraad inzake hypotheecair krediet sinds de financieel-economische crisis van 2008 vrijwel onveranderd is gebleven.

² Eurozone (2014): België, Duitsland, Finland, Frankrijk, Griekenland, Ierland, Italië, Luxemburg, Nederland, Oostenrijk, Portugal, Spanje, Slovenië, Cyprus, Malta, Slowakije, Estland en Letland.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

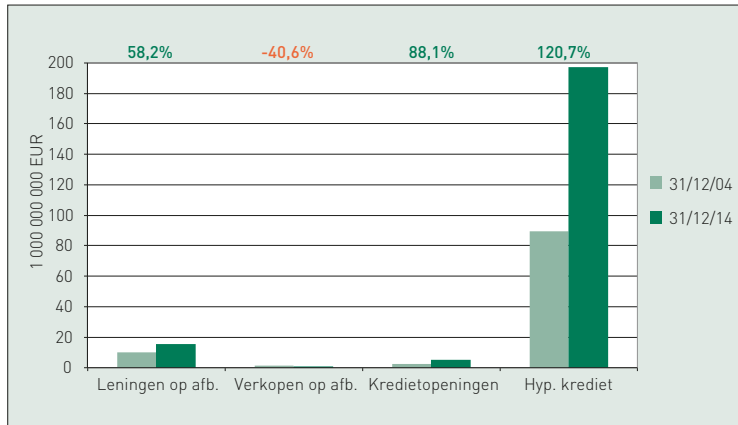
3.1.2. Evolutie van de markt van het krediet aan particulieren in de voorbije 10 jaar

Uitgedrukt in euro is de portefeuille inzake hypothecair krediet (naar schatting 197,3 miljard einde 2014) negen maal zo groot als de portefeuille inzake consumentenkrediet (21,7 miljard). Het valt eveneens op dat, in bedrag, de groei van het hypothecair krediet (+120,7% op 10 jaar) meer dan dubbel zo hoog ligt dan deze van het consumentenkrediet (+53,3% op 10 jaar). De inflatie over diezelfde periode bedroeg bijna 22%.

Grafiek 5

BRON: CENTRALE VOOR KREDIETEN AAN PARTICULIEREN

Evolutie van de portefeuille inzake krediet aan particulieren (bedrag) in de voorbije 10 jaar

Het hypothecair krediet en het consumentenkrediet blijven belangrijk voor de economie en voor de consumenten, die er hun projecten mee kunnen realiseren.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

3.2. Consumentenkrediet

3.2.1. De verrichtingen op afbetaling

Wat de **verstrekte bedragen** in de vorm van verrichtingen op afbetaling betreft, blijkt uit onderstaande grafiek duidelijk dat het eerste semester van ieder jaar traditioneel een grotere productie vertoont dan het tweede. Dit is in hoofdzaak te wijten aan het feit dat in het voorjaar een aantal belangrijke salons plaatsvinden, zoals het Autosalon en Batibouw.

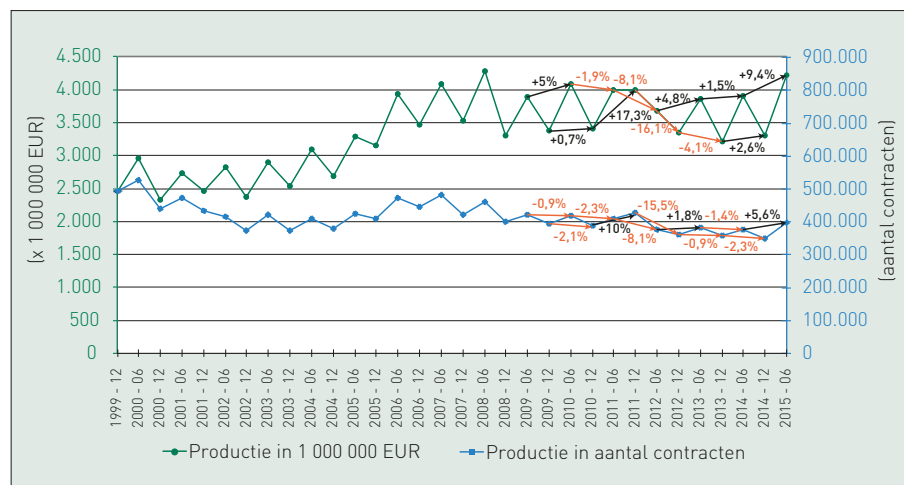
De 2de helft van 2011 vormde hierop een uitzondering, die volledig toe te schrijven is aan de groene kredieten met interestbonificatie. Het betrof een maatregel waarbij de overheid binnen welbepaalde criteria 1,5% van de interesten ten laste nam van kredieten bestemd voor specifieke energiebesparende investeringen. Aangezien deze maatregel eind 2011 ten einde liep, hebben nog heel wat consumenten hiervan willen genieten en ontstond naar het jaareinde toe een ware stormloop op dergelijke kredieten, met een stijging van het aantal contracten met meer dan 10% tot gevolg t.o.v. het 2de semester van 2010 en een stijging van de overeenstemmende waarde van meer dan 17,5%.

Methodologisch gezien is het dus van fundamenteel belang dat vergeleken wordt wat te vergelijken valt, met name de eerste semesters onderling of de tweede semesters onderling.

Grafiek 6

BRON: AD STATISTIEK - FOD ECONOMIE

Productie inzake verrichtingen op afbetaling

Tot de eerste helft van 2008 ging het bedrag aan verstrekte kredieten gestaag in stijgende lijn. Daaraan kwam een einde in het tweede semester van 2008, toen de kredietproductie ingevolge de financieel-economische crisis fors daalde. In de daarop volgende semesters lag de productie aan kredieten op afbetaling, in aantal gesloten overeenkomsten, steeds lager dan in het overeenstemmende semester van het voorgaande jaar. In bedrag konden enkel nog in de eerste helft van 2010 echt positieve cijfers opgetekend worden, in hoofdzaak dankzij de autokredieten. Daarna volgde opnieuw een daling.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Het tweede semester van 2011 doorbrak de veeleer dalende trend, met een stijging die volledig op conto van de groene kredieten met door de overheid ten laste genomen interestbonificatie kan geschreven worden. In het **eerste halfjaar van 2012** kwam de terugslag, met een daling van het aantal verstrekte kredieten met meer dan 8% ten opzichte van de eerste helft van 2011. **Nooit eerder lag het aantal verstrekte kredieten op afbetaling zo laag in de eerste helft van het jaar !** Deze forse terugval zette zich ook door in de tweede helft van 2012, met een daling van het aantal verstrekte kredieten met meer dan 16% ten opzichte van de tweede helft van 2011. In de eerste helft van 2013 kwam er een licht herstel, met een stijging van het aantal verstrekte kredietovereenkomsten met 1,8% ten opzichte van de eerste helft van 2012. Maar in de daarop volgende semesters daalde opnieuw het aantal verstrekte kredieten op afbetaling ten opzichte van het overeenstemmende semester van het voorgaande jaar.

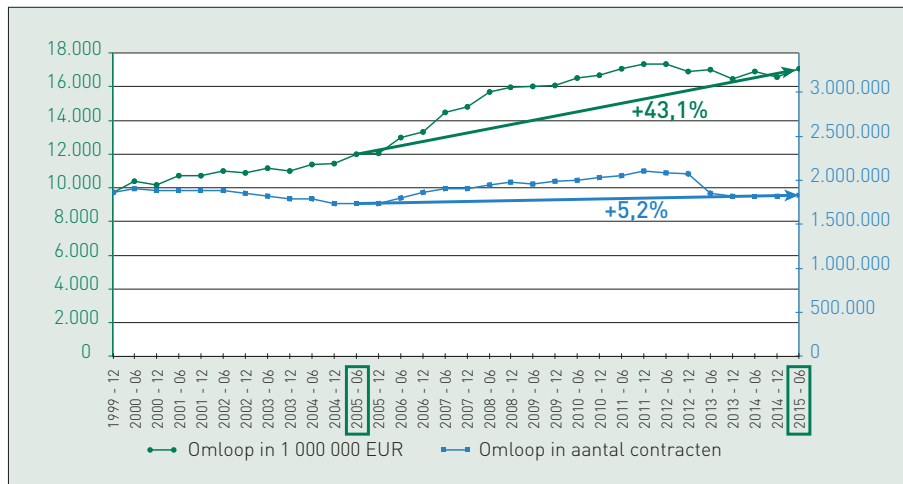
Eind 2014 lag het aantal verstrekte kredieten op afbetaling nog op het laagste niveau ooit sinds in 1996 met de inzameling van de cijfers werd begonnen! Pas in het eerste halfjaar van 2015 kon voor het eerst sinds lang opnieuw een noemenswaardige stijging van het aantal verstrekte kredieten op afbetaling genoteerd worden (+5,6%), vooral onder impuls van de renovatie- en de autokredieten.

In bedrag lag de productie in de eerste helft van 2013 iets minder dan 5% boven het niveau van 2012. Maar in de tweede helft van 2013 volgde een nieuwe inzinking, met een daling van iets meer dan 4% van het verstrekte bedrag aan kredieten op afbetaling. In de eerste helft van 2014 volgde dan weer een lichte stijging met 1,5%. En die zette zich ook in de daarop volgende semesters door, met een stijging met 2,6% in de tweede helft van 2014 en zelfs met bijna 9,5% in de eerste helft van 2015.

Grafiek 7

BRON: AD STATISTIEK - FOD ECONOMIE

Omloop inzake verrichtingen op afbetaling

De sterkere stijging in bedrag dan in aantal verstrekte kredieten, kan verklaard worden door het feit dat de stijging vooral plaatsvindt onder impuls van auto- en verbouwkredieten, die grotere bedragen betreffen.

De dalende cijfers sinds het begin van de financieel-economische crisis, die enkel in de tweede helft van 2011 ingevolge de specifieke overheidsmaatregelen een noemenswaardige opleving kenden, en de recente heropleving van de kredietverlening vormen de bevestiging van het feit dat **consumentenkrediet** een **procyclisch karakter** heeft, en dat het dus, in tegenstelling tot wat vaak gedacht wordt, niet zo is dat gezinnen in economisch moeilijker tijden een daling in het beschikbare inkomen 'compenseren' door meer kredieten op te nemen.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Kredietverlening moet dus haar **ondersteunende rol ten bate van de economie** kunnen blijven spelen en een motor vormen van economische heropleving.

De omloop van de verrichtingen op afbetaling is minder gevoelig voor cycli en vertoont dan ook een meer stabiele evolutie. In bedrag kende hij in de afgelopen tien jaar een groei van 43,1%, hetgeen overeenkomt met 19% buiten inflatie. Het aantal contracten kende echter maar een groei van iets meer dan 5%. Het gemiddelde bedrag van de verstrekte kredieten is in de loop der jaren dus toegenomen.

3.2.2. De kredietopeningen

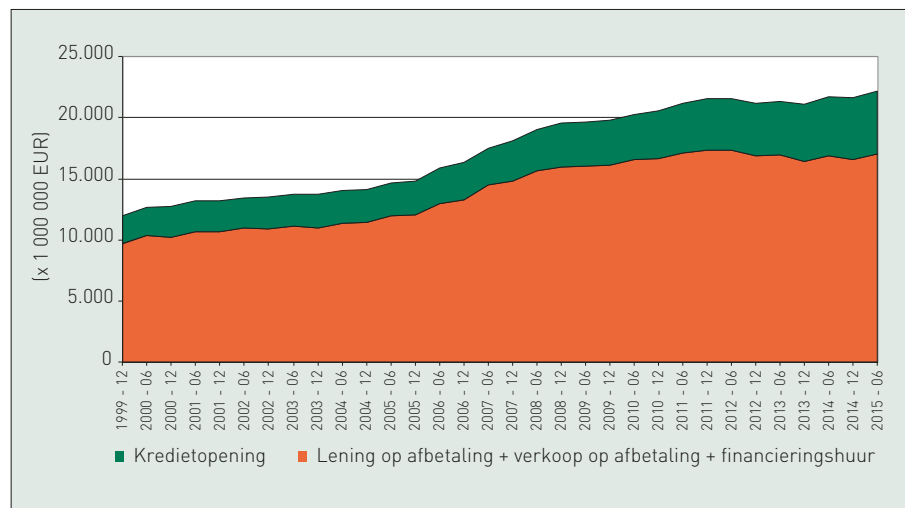
Situering binnen de totaliteit van het consumentenkrediet

Net als in de voorgaande jaren hebben meer dan drie op de vier consumentenkredietovereenkomsten de vorm van een kredietopening, hetgeen mee te verklaren valt door het feit dat ook de geoorloofde debetstanden op een rekening, die ongeveer 56% van de kredietopeningen uitmaken, hiertoe behoren na de uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet op het consumentenkrediet tot de geoorloofde debetstanden op een rekening sinds eind 2010.

Grafiek 8

BRON: AD STATISTIEK - FOD ECONOMIE

Omloop inzake consumentenkrediet in bedragen

Wanneer we evenwel de opgenomen bedragen bekijken, blijkt dat de kredietopeningen minder dan één vierde van het totale verschuldigde saldo inzake consumentenkrediet vertegenwoordigen. Deze discrepantie kan verklaard worden door het feit dat de opgenomen bedragen in het kader van kredietopeningen, vooral dan bij geoorloofde debetstanden op een rekening, veel kleiner zijn dan bij verrichtingen op afbetaling. Daarbij mag bovendien niet vergeten worden dat heel wat kredietopeningen, inzonderheid geoorloofde debetstanden op een rekening, ondanks het feit dat ze boekhoudkundig in de portefeuille zijn opgenomen, weinig of niet gebruikt worden.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Zoals uit grafiek 8 blijkt, is er na enkele semesters van daling ten opzichte van hetzelfde semester van het voorgaande jaar vanaf de eerste helft van 2014 opnieuw een stijging van de omloop inzake consumentenkrediet merkbaar. Die stijging bedroeg in de eerste helft van 2014 1,8% ten opzichte van het eerste semester van 2013, en 3,2% in het eerste semester 2015 ten opzichte van het overeenstemmende semester van 2014.

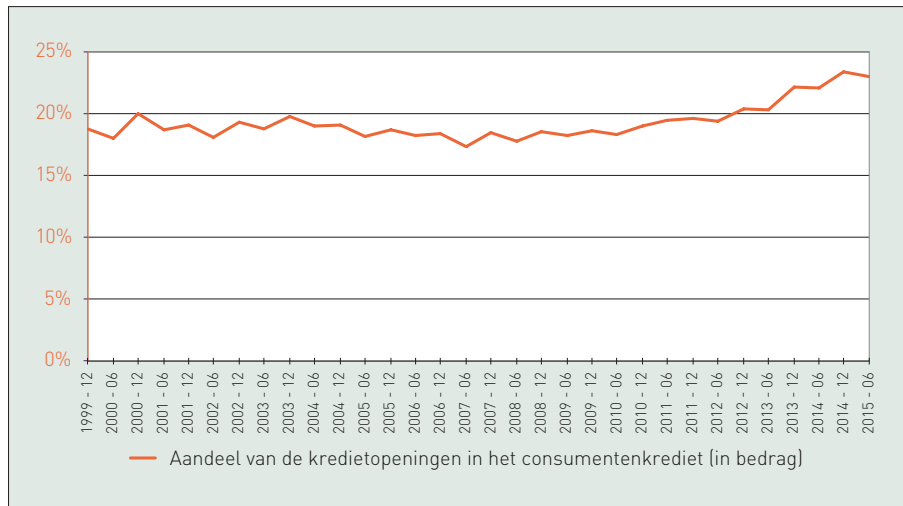
Die stijging is in overgrote mate toe te schrijven aan de toename van de uitstaande bedragen inzake kredietopeningen, die in het eerste semester van 2015 meer dan 9,4% hoger liggen ten opzichte van een jaar tevoren. Het uitstaande bedrag aan verrichtingen op afbetaling kende daarentegen slechts een lichte stijging met iets minder dan 1,5 procent ten opzichte van de eerste helft van 2014.

Het aantal uitstaande kredietovereenkomsten nam in de tweede helft van 2014 en in de eerste helft van 2015 af met ongeveer 2,5% ten opzichte van een jaar tevoren, vooral ingevolge een daling van het aantal uitstaande kredietopeningen. Het aantal uitstaande verrichtingen op afbetaling kende in dezelfde periode een lichte stijging (+0,2%) ten opzichte van het eerste semester van 2014.

Grafiek 9

BRON: AD STATISTIEK FOD ECONOMIE

Aandeel van de omloop inzake kredietopeningen in de totaliteit van het consumentenkrediet

Het aandeel van de kredietopeningen in het totale consumentenkrediet schommelde tot 2011, toen het toepassingsgebied van de wet op het consumentenkrediet werd uitgebreid tot de geoorloofde debetstanden op een rekening, vrij stabiel rond de grens van 20%. Sindsdien is een lichte stijging waar te nemen. In de eerste helft van 2015 bedroeg het aandeel van de kredietopeningen in de totaliteit van het uitstaande bedrag aan consumentenkrediet iets meer dan 23%.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Evolutie in de afgelopen 10 jaar

In tegenstelling tot de verrichtingen op afbetaling, waarvan het aantal contracten in portefeuille in de afgelopen 10 jaar slechts erg gering is toegenomen, is het aantal bestaande kredietopeningen in dezelfde periode substantieel gegroeid inzonderheid in de eerste helft van 2011, wat in zeer grote mate kan toegeschreven worden aan de uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet op het consumentenkrediet.

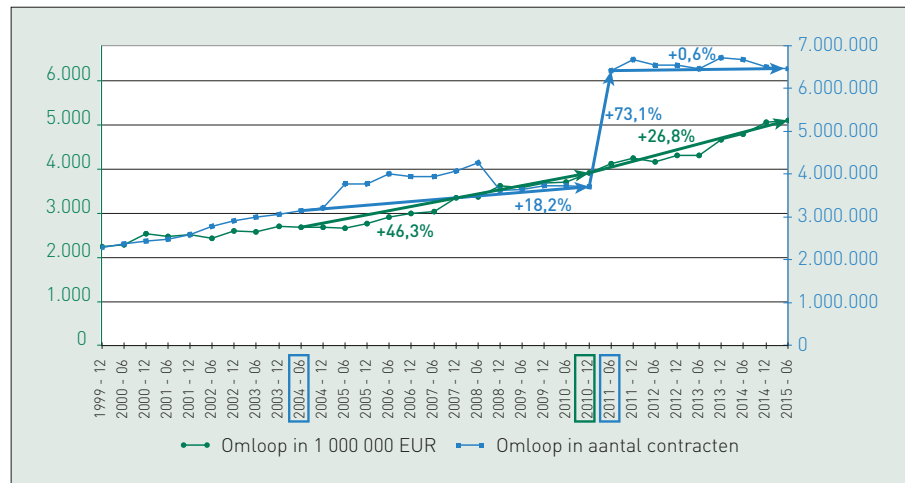
Tussen juni 2004 en eind 2010 zijn de opgenomen bedragen gestegen met iets meer dan 46%, terwijl het aantal kredietopeningen slechts steeg met 18%. Het gebruik van de kredietopeningen nam in die periode dus toe. Eenzelfde vaststelling kan worden gemaakt voor de periode van juni 2011 tot juni 2015. In die periode steeg het aantal kredietopeningen nauwelijks met 0,6%, terwijl de opgenomen bedragen in diezelfde periode met bijna 27% zijn gestegen.

In de eerste helft van 2011 was er zoals gezegd een forse stijging van 73% door de uitbreiding van het toepassingsgebied van de wet op het consumentenkrediet. De totaliteit van de opgenomen bedragen is ondanks deze spectaculaire toename van het aantal kredietopeningen in die eerste jaarthelft van 2011 niettemin slechts gestegen met 5,3%. Geoorloofde debetstanden op een rekening zijn dan ook meestal kleinere kredietopeningen die daarenboven minder vaak worden gebruikt.

Grafiek 10

BRON: AD STATISTIEK - FOD ECONOMIE

Omloop inzake kredietopeningen

Tot slot kan vastgesteld worden dat het gebruik van de kredietopeningen meestal toeneemt in de tweede jaarthelft, terwijl er in de eerste jaarthelft een stagnering of zelfs een terugloop plaatsvindt. Dit laatste was onder meer duidelijk het geval in het eerste semester van 2012 en van 2013.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

3.3. Consumentenkrediet als motor voor de economie

De volgende overzichtstabel geeft per 31 december van ieder jaar de groei van de markt van consumentenkrediet weer, in omloop en in productie (in bedrag, x 1 miljoen EUR), voor enerzijds de verrichtingen op afbetaling en anderzijds de kredietopeningen.

Tabel 1

BRON: BEREKENINGEN BVK OP BASIS VAN AD STATISTIEK – FOD ECONOMIE EN NBB (INFLATIE)

Nominale groei van het consumentenkrediet (x 1 000 000 EUR) en inflatie

Omloop: op 31.12 van ieder jaar | productie: van de 12 maanden van het jaar

	A verrichtingen op afbetaling		B krediet- openingen		A+B consumenten- krediet		p.m. inflatie
	omloop	productie	omloop	productie	omloop	productie	
1995	7 563	3 790	1 757	1 094	9 320		
1996	7 603 +0,5%	4 088 +7,9%	1 928 +9,8%	976 -10,8%	9 531 +2,3%		2,52%
1997	8 168 +7,4%	4 237 +3,6%	1 984 +2,9%	997 +2,1%	10 152 +6,5%		1,16%
1998	9 061 +10,9%	4 643 +9,6%	2 118 +6,8%	1 013 +1,6%	11 180 +10,1%		0,58%
1999	9 717 +7,2%	5 178 +11,5%	2 240 +5,8%	1 025 +1,1%	11 957 +7,0%		1,95%
2000	10 196 +4,9%	5 285 +2,1%	2 544 +13,5%	1 031 +0,6%	12 740 +6,5%		2,49%
2001	10 709 +5,0%	5 201 -1,6%	2 522 -0,9%	1 052 +2,0%	13 231 +3,9%		2,19%
2002	10 896 +1,8%	5 195 -0,1%	2 609 +3,4%	1 134 +7,8%	13 505 +2,1%		1,36%
2003	11 009 +1,0%	5 445 +4,8%	2 713 +4,0%	1 089 -4,0%	13 722 +1,6%		1,75%
2004	11 443 +3,9%	5 781 +6,2%	2 692 -0,8%	1 262 +15,9%	14 135 +3,0%		2,27%

	A verrichtingen op afbetaling		B krediet- openingen		A+B consumenten- krediet		p.m. inflatie
	omloop	productie	omloop	productie	omloop	productie	
2005	12 043 +5,2%	6 440 +11,4%	2 768 +2,8%	1 953 +54,7%	14 811 +4,8%		2,88%
2006	13 312 +10,5%	7 415 +15,1%	3 001 +8,4%	1 783 -8,7%	16 313 +10,1%		1,64%
2007	14 787 +11,1%	7 613 +2,7%	3 350 +11,6%	2 072 +16,2%	18 137 +11,2%		3,10%
2008	15 958 +7,9%	7 580 -0,4%	3 629 +8,3%	2 076 +0,2%	19 587 +8,0%		2,62%
2009	16 088 +0,8%	7 269 -4,1%	3 688 +1,6%	1 744 -16,0%	19 776 +1,0%		0,26%
2010	16 674 +3,6%	7 488 +3,0%	3 916 +6,2%	2 012 +15,3%	20 590 +4,1%		3,11%
2011	17 348 +4,0%	8 000 +6,8%	4 240 +8,3%	2 670 +32,7%	21 588 +4,8%		3,48%
2012	16 886 -2,7%	7 033 -12,1%	4 320 +1,9%	1 998 -25,2%	21 206 -1,8%		2,23%
2013	16 450 -2,6%	7 074 +0,6%	4 672 +8,1%	2 284 +14,3%	21 121 -0,4%		0,97%
2014	16 599 +0,9%	7 214 +2,0%	5 065 +8,4%	2 447 +7,1%	21 664 +2,6%		-0,38%

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Aangezien de productie inzake kredietopeningen enkel een potentieel krediet betreft, mag ze niet eenvoudigweg worden opgeteld bij de productie inzake verrichtingen op afbetaling. Er mag daarentegen wel een optelsom gemaakt worden van de omloop inzake verrichtingen op afbetaling en deze inzake kredietopeningen. Deze som toont aan dat de totale portefeuille inzake consumentenkrediet van alle BVK-leden samen eind 2014 meer dan 21,6 miljard euro bedraagt, een belangrijk bedrag voor zowel de Belgische economie, als voor de particulieren die er hun projecten mee kunnen realiseren.

Het blijft in deze economisch nog steeds moeilijke tijden dan ook aangewezen alle kansen op economische groei aan te grijpen en zowel het consumentenkrediet als het hypothecaire krediet vormen daarbij een belangrijke stimulans. **Door verantwoorde kredietverlening te stimuleren kan de overheid een heel potentieel aan economische groeikansen openen.** Toekomstige wetgeving dient dan ook voldoende ruimte te laten voor een weloverwogen en soepele kredietverlening.

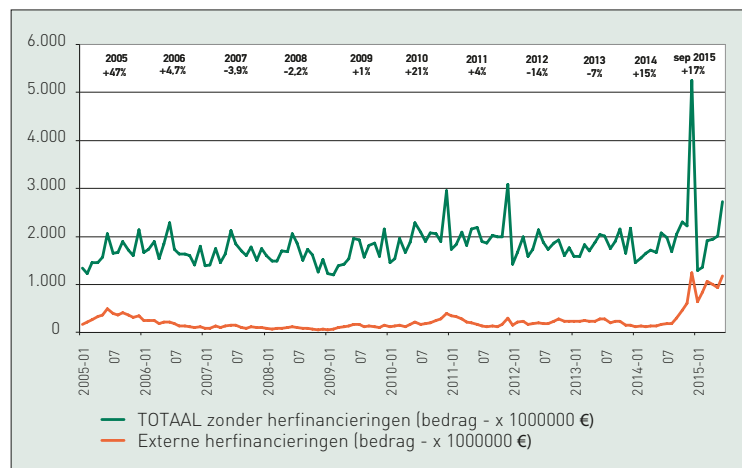
3.4. De markt van het hypothecaire krediet

3.4.1. Evolutie van de kredietactiviteit

Grafiek 11

BRON: BVK (90% VAN DE MARKT)

Productie – herfinancieringen versus realisaties zonder herfinancieringen (in miljoenen EUR) – evolutie ten opzichte van het voorgaande jaar

Om een reëel beeld van de markt van het hypothecaire krediet te krijgen, worden alle **herfinancieringen** best uit de productiecijfers gehaald, aangezien er geen economische activiteit tegenover staat. Dit is in grafiek 11 gebeurd. Sinds 2005, toen 1 op de 2 verrichtingen een herfinanciering betrof, is het belang van die herfinancieringen in dalende lijn gegaan, met nog slechts 1 op 10 verrichtingen in 2008. In de daarop volgende jaren was ongeveer 1 op 7 verrichtingen een herfinanciering. In 2012, 2013 en de eerste drie trimesters van 2014 bedroeg het aantal herfinancieringen ongeveer 1 op de 4 verrichtingen. Maar vanaf september 2014 heeft het aantal herfinancieringen een nooit eerder gekende stijging gekend, onder impuls van de uiterst lage rentevoeten, met absolute uitschieters in de eerste maanden van 2015, toen drie op de vier verrichtingen een herfinanciering betrof.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Na het uitzonderlijke jaar 2005, waarin de waarde van de productie buiten herfinancieringen met 47% was toegenomen ten opzichte van 2004, steeg de productie in 2006 nog nauwelijks met één tiende daarvan. In 2007 viel de productie in bedrag zelfs met bijna 4% terug ten opzichte van 2006, ondanks een betere tweede jaarhelft. 2008 sloot af met een daling van iets meer dan 2% t.o.v. 2007, door een zeer slecht laatste trimester [-13% in toegekende bedragen en -5,5% in aantal nieuwe contracten].

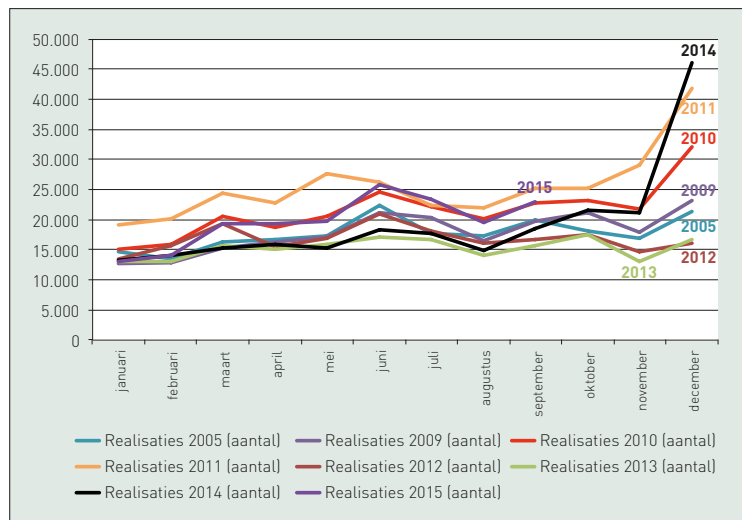
Het begin van de financiële crisis was daar niet vreemd aan. Het jaar 2009 begon zeer zwak, maar dankzij een geleidelijke verbetering in de daarop volgende trimesters kon het jaar nog positief afgesloten worden, met een stijging met 1% ten opzichte van 2008. In 2010 konden sinds lang weer dubbele groeicijfers voorgelegd worden ten opzichte van 2009, vooral door toedoen van de renovatiekredieten. Ook in 2011 bleef de kredietproductie op erg hoog niveau, en was er een stijging met 4 procent, dankzij een zeer sterke tweede jaarhelft die gekenmerkt werd door een stormloop op de groene kredieten, aangezien de fiscale stimuli omtrent energiebesparende investeringen vanaf januari 2012 grotendeels zouden wegvallen.

Met als gevolg dat er inderdaad in 2012 een sterke terugval was. Ook in 2013 kende de productie een verdere daling met ongeveer 7% in bedrag ten opzichte van 2012. In de eerste negen maanden van 2014 viel de productie eveneens terug met iets minder dan 3% in bedrag.

Grafiek 12

BRON: BVK (90% VAN DE MARKT)

Productie zonder herfinancieringen (in aantal contracten)

Maar vanaf het einde van het derde trimester van 2014 steeg de kredietproductie opnieuw spectaculair. Reden : de aankondiging, in juli 2014, van de daling van de woonbonus in Vlaanderen vanaf 1 januari 2015. Iedereen die aankoop-, bouw of verbouwplannen had, wenste nog van de op dat ogenblik geldende betere voorwaarden inzake de woonbonus in Vlaanderen te kunnen genieten en vervroegde zijn plannen. Dit blijkt duidelijk uit het hierna vermelde overzicht van de evolutie van de kredietproductie.

In het eerste trimester van 2015 kon dan logischerwijze een terugval verwacht worden, aangezien in de laatste weken van 2014 alle overeenkomsten nog vervroegd werden gerealiseerd. Dit was effectief het geval in de eerste twee maanden van 2015, maar vanaf maart 2015 en zeker het tweede trimester herpakte de kredietproductie zich, onder meer onder impuls van een andere wijziging op vlak van fiscaliteit, met name een aanpassing van de BTW-regeling voor renovaties aan woningen van minstens 5 jaar oud. Vanaf 1 januari 2016 geldt de verlaagde BTW van 6% in plaats van 21% immers nog enkel voor renovaties aan woningen van minstens 10 jaar oud.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Maar niet de renovatiekredieten alleen kenden een positief verloop in de loop van 2015. Dit was eveneens het geval voor onder meer kredieten voor de aankoop van een woning. Hierdoor kende de kredietverlening in 2015 een van de hoogste niveaus van de voorbije jaren, vooral wat het tweede en derde trimester betreft.

Tabel 2

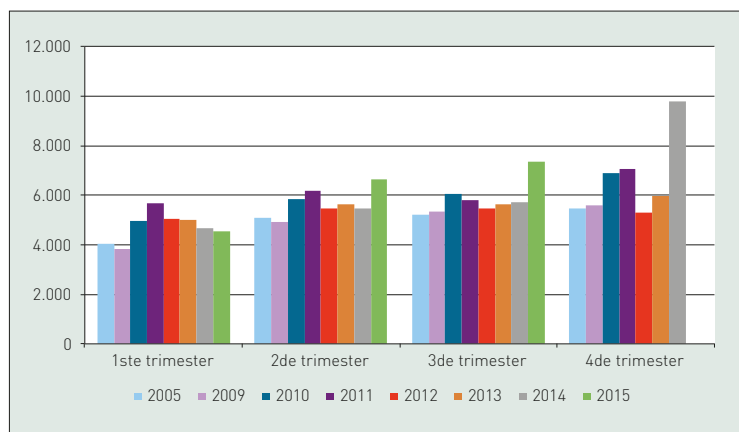
BRON: BVK (90% VAN DE MARKT)

Evolutie van de productie zonder herfinancieringen ten opzichte van het overeenstemmende trimester van het voorgaande jaar

Trimester	evolutie in aantal contracten	evolutie in verstrekte bedragen
Q 1 2011	+24,10%	+14,09%
Q 2 2011	+19,66%	+5,77%
Q 3 2011	+6,93%	-4,33%
Q 4 2011	+24,41%	+2,46%
Q 1 2012	-24,10%	-10,66%
Q 2 2012	-30,13%	-11,72%
Q 3 2012	-26,66%	-5,31%
Q 4 2012	-49,73%	-25,24%
Q 1 2013	-13,52%	-12,60%
Q 2 2013	-9,87%	-7,50%
Q 3 2013	-9,05%	-8,13%
Q 4 2013	-2,03%	-0,49%
Q 1 2014	-11,03%	-7,02%
Q 2 2014	-8,07%	-3,15%
Q 3 2014	-2,47%	+0,98%
Q 4 2014	+64,07%	+63,14%
Q 1 2015	+9,59%	-2,27%
Q 2 2015	+30,95%	+22,12%
Q 3 2015	+29,68%	+28,76%

Grafiek 13

BRON: BVK (90% VAN DE MARKT)

Productie zonder herfinancieringen (in bedrag)

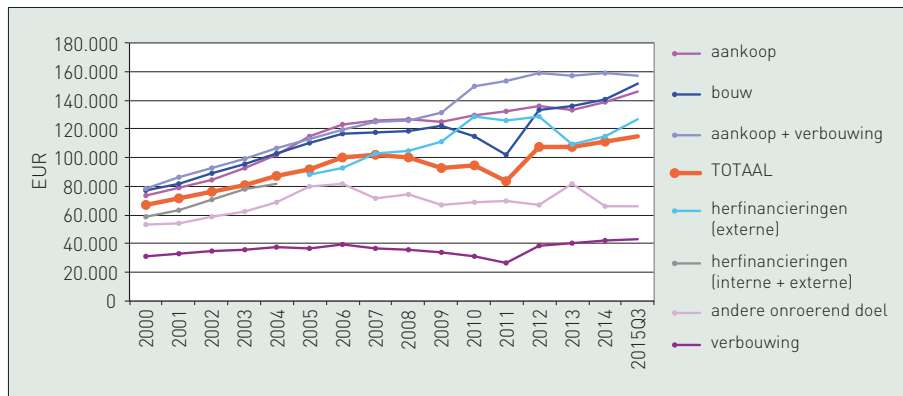
De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

3.4.2. Gemiddelde bedragen

Grafiek 14

BRON: BVK

Gemiddelde bedrag van de verstrekte hypothecaire kredieten

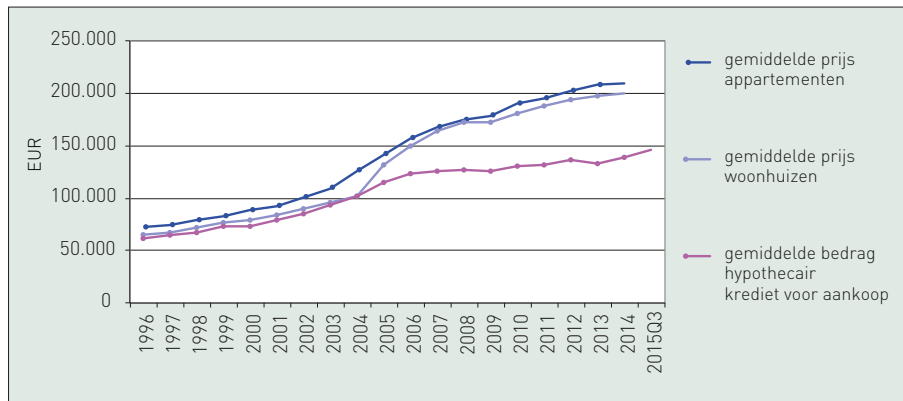

Meer specifiek met betrekking tot de kredieten voor de aankoop van een woning volgde het gemiddelde bedrag tot 2005 min of meer de vastgoedprijzen (zie grafiek 15), maar sindsdien steeg het gemiddelde bedrag duidelijk minder snel of stabiliseerde het zelfs, terwijl de woningprijzen bleven stijgen. Het gemiddelde bedrag van de kredieten voor de aankoop van een woning is, na enkele jaren van stabilisering rond de 125.000 euro, vanaf 2010 opnieuw beginnen stijgen, en is geleidelijk toegenomen tot ongeveer 146.000 euro in het derde kwartaal van 2015.

Grafiek 15

BRON: BVK (KREDIET) EN FOD ECONOMIE (VASTGOEDMARKT)

Vastgoedmarkt en hypothecair krediet: gemiddelde bedragen

Het gemiddelde bedrag van de kredieten voor de bouw van een woning is sinds het tweede trimester van 2015 opnieuw sterk gestegen, en bedraagt nu ongeveer 151.000 EUR.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Tabel 3

BRON: BVK

Gemiddelde bedrag van de verstrekte hypothecaire kredieten, uitgesplitst volgens bestemming

Trimester	Aankoop	Bouw	Renovatie	Aankoop + Renovatie	Ander doel	Herfinancieringen
2012 Q 1	132.598	126.905	38.148	157.395	67.803	125.230
2012 Q 2	133.720	130.427	37.240	158.918	62.757	125.918
2012 Q 3	139.773	138.642	37.892	165.589	62.649	127.665
2012 Q 4	138.157	137.294	39.292	155.829	74.596	135.104
2013 Q 1	135.319	136.173	39.099	154.956	74.047	125.085
2013 Q 2	134.957	138.011	40.391	153.178	78.969	123.000
2013 Q 3	135.251	142.682	41.840	156.238	83.450	124.583
2013 Q 4	134.374	135.913	43.123	159.124	90.956	126.488
2014 Q 1	134.957	140.035	41.093	154.090	82.603	114.382
2014 Q 2	136.743	139.784	42.013	155.605	78.249	110.192
2014 Q 3	138.929	136.482	42.863	161.029	74.006	111.594
2014 Q 4	141.708	143.210	42.676	161.107	50.609	114.391
2015 Q 1	140.360	140.665	40.673	144.624	47.669	126.031
2015 Q 2	144.991	151.124	41.813	153.442	45.747	124.531
2015 Q 3	146.149	151.505	43.040	157.331	66.015	127.147

3.4.3. Opsplitsing van de productie volgens bestemming

Wat de "echte" kredietactiviteit (dus buiten herfinancieringen) in de eerste drie trimesters van 2015 betreft, blijkt dat ongeveer 64% van de verstrekte kredietbedragen bedoeld waren voor de aankoop van een onroerend goed, terwijl 14% bedoeld waren voor de bouw van een woning. De overige bestemmingen zijn de verbouwing, al dan niet samen met een aankoop ($\pm 18\%$), en de andere onroerende bestemmingen zoals de aankoop van bouwgrond ($\pm 4\%$).

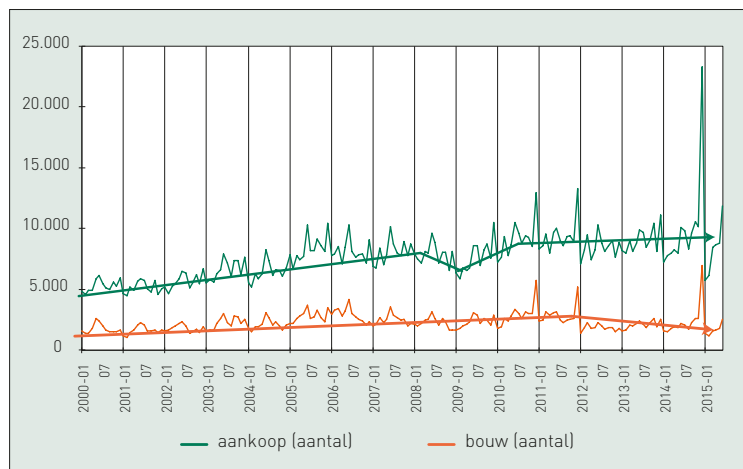

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Grafiek 16

BRON: BVK (90% VAN DE MARKT)

Opsplitsing van de productie volgens bestemming: rubrieken aankoop en bouw (in aantal)

Grafiek 16 is gewijd aan de twee belangrijkste bestemmingen, namelijk de aankoop en de bouw. Daaruit blijkt dat de aankoop steeds de bouw overtreft en er tot 2012 algemeen genomen iets meer dan 3 maal meer leningen voor de aankoop dan voor de bouw van een woning werden verstrekt. Maar ook dat, bij het uitbreken van de crisis eind 2008, het aantal kredieten voor de aankoop van een woning een veel grotere inzinking kende dan het aantal kredieten voor de bouw van een woning, hetgeen wellicht mee te danken is aan de regeringsmaatregelen ter stimulering van de bouw die toen nog werden genomen. Bovendien wordt de bouw van een woning langer op voorhand gepland, waardoor beter kan geanticipeerd worden op bepaalde ontwikkelingen. Vanaf 2012 zien we dat er 4 tot 4,5 maal meer leningen voor de aankoop van een woning zijn dan voor de bouw. In de eerste 9 maanden van 2015 is dit zelfs 4,7 maal meer. Een mogelijke verklaring hiervoor is de daling van het aantal bouwleningen sinds 2012 (laagste niveau sinds 2003), terwijl het aantal leningen voor de aankoop van een woning meer op niveau is gebleven.

Deze grafiek toont tot slot duidelijk de uitzonderlijke stijging, eind 2014, van zowel de kredieten voor de aankoop van een woning als de kredieten voor de bouw van een woning, met een tijdelijke terugval begin 2015, uitsluitend te wijten aan de vermindering van de woonbonus in Vlaanderen vanaf 1 januari 2015 en de anticipatie van de markt hierop.

Sinds begin 2008 ging het marktaandeel van de renovatiekredieten in stijgende lijn : van minder dan 20% eind 2007 tot meer dan 40% in het 2de en 3de trimester van 2011. Deze sterke stijging was in overgroote mate toe te schrijven aan overheidsmaatregelen ter bevordering van energiebesparende investeringen, met onder meer het krediet met interestbonificatie van 1,5% betaald door de overheid. Deze stijging ging destijds vooral ten koste van het aandeel van de kredieten voor de aankoop van een woning, maar ook het marktaandeel van de bouw kredieten daalde. Na de afschaffing van de betrokken overheidsmaatregelen ter bevordering van energiebesparende investeringen herwonnen de kredieten voor de aankoop van een woning hun vroegere marktaandeel. Het marktaandeel van de bouw kredieten daarentegen blijft nog steeds onder of ongeveer op het lage niveau van 2011.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Tabel 4

BRON: BVK (90% VAN DE MARKT)

Opsplitsing van de nieuwe hypothecaire kredieten volgens bestemming (in percentage)

HYP KREDIET splitsing volgens bestemming	Aankoop	Bouw	Renovatie	Aankoop + renovatie	Ander onroerend doel	Herfinan- cieringen (externe)	TOTAAL
in aantal contracten							
2011Q1	37,20%	11,40%	32,63%	3,79%	4,71%	10,27%	100,00%
2011Q2	34,24%	11,26%	41,34%	3,43%	4,24%	5,50%	100,00%
2011Q3	37,17%	9,89%	40,71%	3,65%	4,21%	4,37%	100,00%
2011Q4	31,45%	10,23%	46,05%	3,17%	4,32%	4,79%	100,00%
2012Q1	46,87%	10,34%	23,66%	4,47%	5,76%	8,89%	100,00%
2012Q2	45,00%	10,28%	27,15%	4,39%	5,65%	7,54%	100,00%
2012Q3	45,93%	10,03%	25,54%	4,20%	5,87%	8,42%	100,00%
2012Q4	47,56%	9,65%	23,15%	3,97%	5,32%	10,35%	100,00%
2013Q1	46,25%	9,67%	23,85%	3,11%	4,95%	12,18%	100,00%
2013Q2	44,16%	10,90%	25,96%	2,91%	4,86%	11,21%	100,00%
2013Q3	46,53%	10,75%	23,88%	3,19%	4,73%	10,91%	100,00%
2013Q4	50,46%	12,04%	21,26%	3,24%	4,74%	8,26%	100,00%
2014Q1	50,49%	10,84%	23,78%	3,15%	4,98%	6,76%	100,00%
2014Q2	49,49%	11,17%	24,17%	3,22%	4,86%	7,10%	100,00%
2014Q3	48,86%	10,67%	22,10%	2,90%	5,23%	10,23%	100,00%
2014Q4	40,49%	11,22%	21,57%	2,65%	5,43%	18,64%	100,00%
2015Q1	30,55%	6,30%	24,09%	2,44%	6,39%	30,23%	100,00%
2015Q2	32,67%	6,63%	23,73%	2,46%	6,79%	27,72%	100,00%
2015Q3	36,90%	8,32%	22,04%	2,50%	5,40%	24,85%	100,00%

Vanaf eind 2014 dalen de marktaandelen van de kredieten voor de aankoop of de bouw van een woning opnieuw drastisch. Niet zozeer omdat er globaal genomen minder kredieten zouden verstrekt zijn, maar uitsluitend wegens het ongeziene aantal herfinancieringen ingevolge de zeer lage rentevoeten.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Uit onderstaande tabel blijkt duidelijk dat de kredieten voor de aankoop van een woning in 2015 op niveau zijn gebleven. De bouwkredieten daarentegen blijven het moeilijk hebben. Renovatiekredieten kenden nog steeds een sterk positieve evolutie, onder meer te wijten aan de aangekondigde wijziging op vlak van BTW voor renovaties, die voor woningen met een ouderdom van 5 tot 10 jaar vanaf 1 januari 2016 van 6% naar 21% zou stijgen.

Tabel 5

BRON: BVK (90% VAN DE MARKT)

Opsplitsing van de nieuwe hypothecaire kredieten volgens bestemming (in reële cijfers)

HYP KREDIET splitsing volgens bestemming	Aankoop	Bouw	Renovatie	Aankoop + renovatie	Ander onroerend doel	Herfinancieringen (externe)	TOTAAL
in aantal contracten							
2011Q1	26.442	8.100	23.191	2.694	3.348	7.303	71.078
2011Q2	27.713	9.112	33.457	2.772	3.428	4.452	80.934
2011Q3	27.027	7.188	29.596	2.656	3.062	3.176	72.705
2011Q4	31.680	10.308	46.386	3.190	4.348	4.825	100.737
2012Q1	24.906	5.492	12.572	2.375	3.062	4.726	53.133
2012Q2	26.007	5.940	15.693	2.536	3.264	4.358	57.798
2012Q3	25.578	5.587	14.219	2.341	3.269	4.690	55.684
2012Q4	25.576	5.190	12.449	2.135	2.861	5.563	53.774
2013Q1	25.141	5.258	12.965	1.690	2.689	6.620	54.363
2013Q2	26.801	6.619	15.756	1.763	2.952	6.804	60.695
2013Q3	27.262	6.298	13.990	1.870	2.774	6.393	58.587
2013Q4	29.703	7.088	12.512	1.908	2.792	4.861	58.865
2014Q1	23.005	4.939	10.832	1.435	2.268	3.081	45.560
2014Q2	26.391	5.957	12.888	1.716	2.590	3.785	53.327
2014Q3	27.710	6.050	12.534	1.645	2.967	5.802	56.708
2014Q4	44.089	12.218	23.494	2.885	5.918	20.296	108.900
2015Q1	20.381	4.206	16.075	1.625	4.263	20.172	66.723
2015Q2	29.318	5.951	21.296	2.209	6.097	24.878	89.749
2015Q3	32.413	7.307	19.360	2.193	4.741	21.827	87.841

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

3.4.4. Opsplitsing van de productie volgens soort rentevoet

Begin deze eeuw hadden 50 tot 60% van de verstrekte kredieten een onvoorwaardelijk vaste rentevoet. Sindsdien liep het marktaandeel van de vaste rentevoeten, onder meer ingevolge de evolutie van de rentecurve, echter steeds verder terug. Dit gebeurde ten voordele van de jaarlijks veranderlijke rentevoet, waarvoor in oktober 2004 in twee op de drie toegekende contracten werd gechopt.

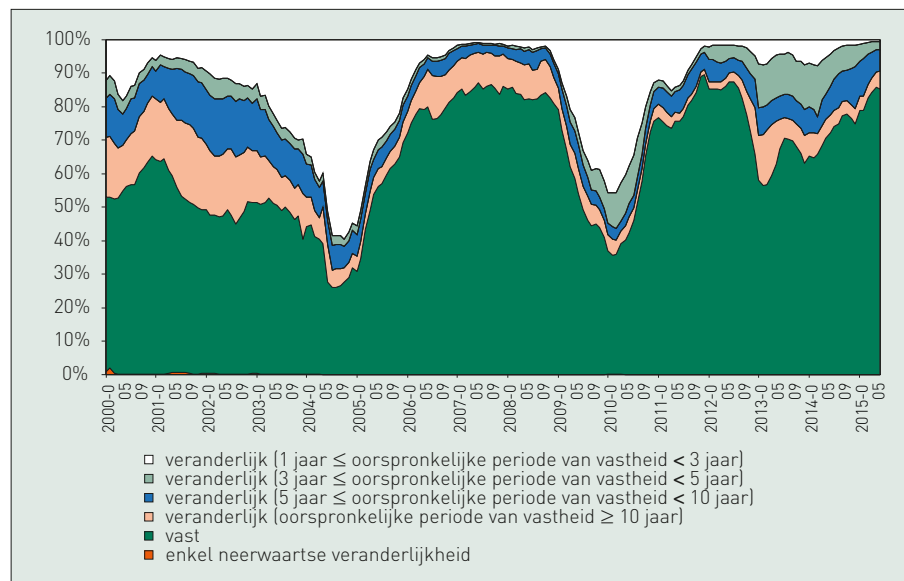
Ingevolge de stijging van de rentevoeten en het kleine verschil tussen veranderlijke en vaste rentevoet sloeg begin 2005 de tendens weer om, met een heropleving van de kredieten met vaste rentevoet tot gevolg. Het marktaandeel van de hypothecaire kredieten met vaste rentevoet bereikte in 2007 meer dan 85%, het hoogste percentage toen in 10 jaar. Samen met de kredieten die een aanvankelijke periode van vastheid van 10 jaar of meer kennen, namen ze zelfs omzeggens 96% van de verstrekte kredieten voor hun rekening. Het marktaandeel van de kredieten met veranderlijke rentevoet op één jaar viel terug van 50% in 2004 naar nog nauwelijks 1,7% in 2007.

Vanaf 2009, mede door de zeer lage korte-termijnrente en de daaruit voortvloeiende daling van de jaarlijks veranderlijke rentevoeten, nam het marktaandeel van de nieuwe kredieten met jaarlijks veranderlijke rentevoet opnieuw spectaculair toe, van ± 13% begin 2009 tot 46% begin 2010. Toch bleef ook de vaste rentevoet nog tamelijk geëerd.

Grafiek 17

BRON: BVK (90% VAN DE MARKT)

Opsplitsing van de productie volgens soort rentevoet (in percentage)

Net omdat de jaarlijks veranderlijke rentevoeten zich toen reeds op een bijna historisch laag niveau bevonden, groeide op dat ogenblik de vrees bij de kredietnemers dat de onderliggende referte-indexen op korte of middellange termijn opnieuw zouden gaan stijgen, en werd dan ook voor zekerheid gechopt in de vorm van een vaste rentevoet. Toch dient erop gewezen te worden dat ook de jaarlijks veranderlijke rentevoeten in België zeer goed omkaderd zijn: in de eerste drie jaren van de looptijd van het krediet kan de rentevoet jaarlijks nooit met meer dan 1% stijgen, terwijl de toegepaste rentevoet ook nooit hoger kan komen te liggen dan een verdubbeling ten opzichte van de oorspronkelijke rentevoet. Hoe lager de oorspronkelijke rentevoet, hoe lager dus de maximale stijging kan zijn. Bovendien

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

voorzagen in het verleden heel wat kredietovereenkomsten in een nog lagere "cap", d.i. een beperking van de maximale stijging van de oorspronkelijke rentevoet.

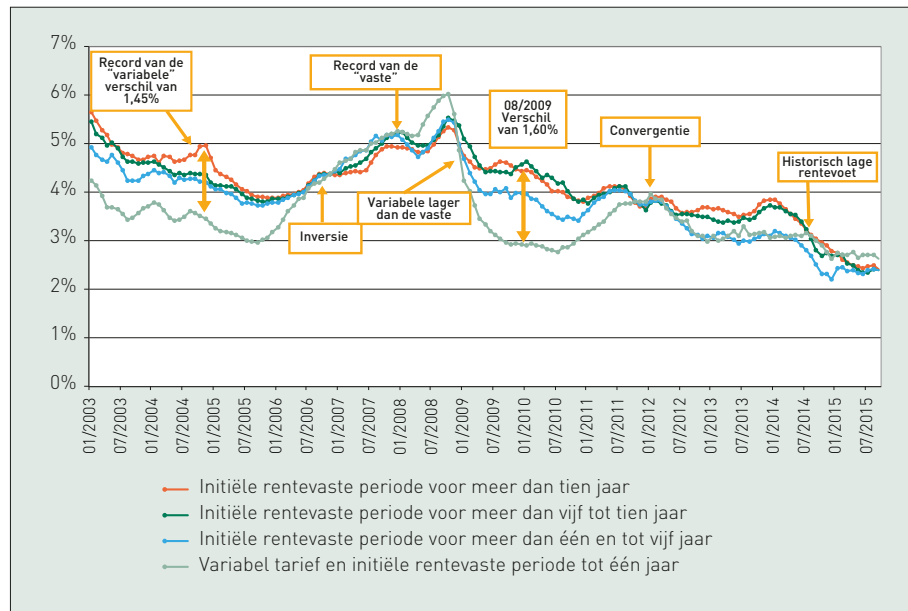
Deze omkadering is billijk in tijden van "normale" rentevoeten, maar vormt een substantieel probleem voor de kredietgevers in tijden van (zeer) lage rentevoeten. De aanpassing van de rentevoet van kredieten met veranderlijke rentevoet, zelfs jaarlijks veranderlijke rentevoeten, wordt zo immers uitermate beperkt, en dit voor kredieten met een zeer lange looptijd. Bij een eventuele sterke stijging van de korte-termijnrente in de toekomst, is het dus allerminst uitgesloten dat voor kredieten met een jaarlijks veranderlijke startrentevoet van bijvoorbeeld 2% de contractuele rentevoet tot maximaal 4% zal kunnen stijgen, terwijl de kostprijs van het geld voor de kredietgever op de financiële markt verder zal kunnen blijven toenemen. Dit heeft een zware impact hebben op de rentabiliteit van de kredietgevers.

In deel 5 van het jaarverslag, dat specifiek is gewijd aan de ontwikkelingen inzake hypothecair krediet, wordt dieper ingegaan op de problematiek van de cap en de floor, evenals op andere pijnpunten die de productdiversiteit in deze tijden van uiterst lage rentevoeten dreigen te verschraken.

Grafiek 18

BRON: NATIONALE BANK VAN BELGIË

Evolutie van de toegepaste rentevoeten voor nieuwe kredieten

Uit grafiek 18 blijkt duidelijk de nauwe verbondenheid tussen de evolutie van de rentevoeten en de keuze die de consument maakt voor een krediet met een vaste of met een (jaarlijks) veranderlijke rentevoet.

De tendens naar de keuze voor een vaste rentevoet zette zich na 2010 opnieuw door ingevolge de lage rentevoeten. Als gevolg van het toenemende verschil tussen de hoogte van de vaste rentevoet en van de (jaarlijks) veranderlijke rentevoet vanaf midden 2012, wordt vanaf dan, naast de vaste rentevoet, ook meer gekozen voor de veranderlijke rentevoet met een beperkte initiële periode van vastheid. Toch blijven drie op de vier kredietnemers opteren voor een vaste rentevoet of een veranderlijke rentevoet met een initiële periode van vastheid van 10 jaar of meer.

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

Door de verdere daling van de rentevoeten tot een nooit eerder gezien laag niveau opteren vanaf 2015 opnieuw meer consumenten voor een vaste(re) rentevoet. De jaarlijks veranderlijke rentevoet verdwijnt omzeggens uit de markt. Minder dan één op de 250 consumenten opteert nog ervoor.

Tabel 6

BRON: BVK (90% VAN DE MARKT)

Opsplitsing van de nieuwe hypothecaire kredieten volgens soort rentevoet

HYP KREDIET splitsing volgens rentevoet	Vast	Enkel neerwaartse verander- lijkheid	Veranderlijk (1 jaar ≤ oorspronke- lijke periode van vastheid < 3 jaar)	Veranderlijk (3 jaar ≤ oorspronke- lijke periode van vastheid < 5 jaar)	Veranderlijk (5 jaar ≤ oorspronke- lijke periode van vastheid < 10 jaar)	Veranderlijk (oorspronke- lijke periode van vastheid ≥ 10 jaar)	TOTAAL
in aantal contracten							
2012Q1	85,38%	0,00%	1,82%	4,34%	6,48%	1,98%	100,00%
2012Q2	86,37%	0,00%	1,60%	4,67%	4,98%	2,38%	100,00%
2012Q3	85,22%	0,00%	1,77%	4,10%	4,84%	4,07%	100,00%
2012Q4	72,14%	0,00%	3,50%	6,65%	7,62%	10,08%	100,00%
2013Q1	57,13%	0,00%	7,33%	12,60%	7,91%	15,03%	100,00%
2013Q2	63,41%	0,00%	4,82%	12,64%	7,01%	12,12%	100,00%
2013Q3	70,28%	0,00%	4,16%	12,34%	7,12%	6,10%	100,00%
2013Q4	65,93%	0,00%	6,76%	12,72%	7,21%	7,38%	100,00%
2014Q1	65,24%	0,00%	7,46%	13,94%	6,44%	6,92%	100,00%
2014Q2	70,57%	0,00%	5,13%	10,82%	7,91%	5,56%	100,00%
2014Q3	75,54%	0,00%	2,49%	7,91%	9,40%	4,67%	100,00%
2014Q4	75,94%	0,00%	1,59%	6,79%	11,42%	4,26%	100,00%
2015Q1	80,39%	0,00%	1,02%	4,32%	10,07%	4,21%	100,00%
2015Q2	85,13%	0,00%	0,51%	2,67%	6,87%	4,82%	100,00%
2015Q3	84,95%	0,00%	0,36%	2,83%	5,04%	6,83%	100,00%

De evolutie van de markt van het krediet aan particulieren

3.4.5. Impact van de regionalisering van de woonbonus

Vastgoedfiscaliteit heeft, zoals geweten, een sterke invloed op het gedrag van de consument wanneer het gaat over de aankoop, bouw of renovatie van zijn woning.

Door de vorige regering was beslist dat het stelsel van de woonfiscaliteit voor de enige en eigen woning, de zogenaamde woonbonus, vanaf 1 juli 2014 zou overgedragen worden aan de Gewesten.

Half juli 2014 gaf de Vlaamse regering meer duidelijkheid over haar toekomstige beleid ter zake. Voor de kredieten waarvan de notariële akte vanaf 1 januari 2015 werd verleden, zou de woonbonus heel wat lager komen te liggen dan voorheen. De reactie van de consument op deze aankondiging bleef niet uit. Vanaf augustus volgde er een sterke stijging van het aantal kredietaanvragen en, enkele maanden later, van het aantal verstrekte kredieten. Tussen de kredietaanvraag en het verlijden van de akte verlopen immers al vlug enkele maanden.

Dit leidde in de maanden november en december van 2014 tot een nooit geziene piek in de kredietverlening omdat velen op de toekomstige daling van de woonbonus in Vlaanderen anticipeerden. Door het compressie-effect ingevolge het feit dat vele kredieten nog voor het jaareinde dienden gerealiseerd en verleden te worden om nog van de meer gunstige woonbonus te kunnen genieten, leidde dit tot een (kortstondige) daling van de transacties in de eerste twee maanden van 2015 (zie ook punt 3.4.1.).

Het effect van de overdracht van de woonfiscaliteit naar de gewesten was in 2014 evenwel veel minder voelbaar in de twee andere gewesten.

Het Brusselse Hoofdstedelijk Gewest bepaalde in de verklaring van het gewestelijk beleid 2014-2019 reeds dat het mechanisme van de woonbonus tot in 2017 behouden zou worden. Het Waalse Gewest gaf aan dat pas in de loop van 2015 de toekomst van de woonbonus zou onderzocht en bepaald worden.

Inmiddels namen de verschillende gewesten nieuwe beslissingen met betrekking tot de woonfiscaliteit. **Vlaanderen** kondigde aan dat de woonbonus, voor kredieten gesloten vanaf 2016, niet langer alleen zal gelden voor de enige eigen woning. De voorwaarde van "enige" woning verdwijnt. De woonbonus wordt verruimd tot elke eigen woning die als gezinswoning zal dienen, ongeacht of het de eerste, tweede of derde woning is. Daarentegen worden in Vlaanderen de huidige belastingvermindering voor het langetermijnsparen voor de kapitaalaflossingen en de gewone vermindering voor de intresten, die gelden voor een andere gezinswoning dan de "enige eigen", afgeschaft voor leningen afgesloten vanaf 2016.

Wallonië besliste eind oktober 2015 dat de woonbonus voor kredieten gesloten vanaf 2016 wordt afgeschaft en vervangen door een wooncheque, die onder meer afhankelijk is van de hoogte van het netto belastbaar inkomen. Zo zullen personen met een netto belastbaar inkomen vanaf 81.000 euro per jaar geen recht hebben op de wooncheque. De wooncheque wordt toegekend per belastingplichtige en niet per gezin. De belastingplichtige zal tijdens zijn leven maximaal 20 jaar van de wooncheque kunnen genieten. In de tweede periode van 10 jaar wordt het bedrag van de wooncheque overigens gehalveerd. De wooncheque heeft betrekking op het verwerven van een onroerend goed (woning) in Wallonië middels een hypothecair krediet en geldt enkel voor de enige en eigen woning. Het hypothecair krediet voor de financiering van de woning moet een minimale looptijd van 10 jaar hebben. Aangezien de maatregel kort voor het jaareinde werd aangekondigd, is de impact op de kredietverlening en de woningaankopen wellicht beperkt gebleven.

Het Brussels Gewest besliste in 2015 een algemene fiscale hervorming, waarbij de woonbonus vanaf 1 januari 2017 vervangen wordt door een compensatie op de registratierechten. Er zouden vanaf 2017 geen registratierechten meer verschuldigd zijn op de schijf tot 175.000 euro, met als voorwaarde dat de kopers het pand bewonen. De koper zal hierdoor op langere termijn echter een minder goede zaak doen dan met de huidige woonbonus. Afwachten dus hoe de Brusselaars hierop in het komende jaar zullen reageren.

Ontwikkelingen inzake consumentenkrediet

Ontwikkelingen inzake consumentenkrediet

4.1. Inleiding

Centraal in de actualiteit van de sector van het consumentenkrediet in 2015 stonden de nieuwe bepalingen hieromtrent in Boek VII "Betalings- en Kredietdiensten" van het Wetboek van economisch recht.

Het ging eerst en vooral om een goed begrip van de basisbepalingen die in werking traden op 1 april 2015. Daarnaast, en vooral, waren er de regels met betrekking tot de toegang tot de activiteit van kredietgever en kredietbemiddelaar, met in het bijzonder het **nieuwe statuut van de kredietbemiddelaars (Hoofdstuk 4, Titel 4 van Boek VII)**, waarvan de inwerkingtreding aanvankelijk was gepland op 1 juli 2015.

De door de wetgever beoogde chronologie voor de volledige inwerkingtreding van Boek VII van het Wetboek van economisch recht kon uiteindelijk wegens een aantal lacunes niet worden gevolgd.

Zo werd, bijvoorbeeld, in het kader van het **nieuwe statuut** van de kredietbemiddelaars zoals vastgelegd in Hoofdstuk 4 van Titel 4 van Boek VII, in een eerste fase alleen rekening gehouden met kredietbemiddelaars die sinds meer dan een jaar actief waren op het moment van de inwerkingtreding van het hoofdstuk met betrekking tot de toegang tot het beroep. Bemiddelaars die sinds minder dan een jaar actief waren, liepen het risico dat ze hun activiteit zouden moeten opschorten wegens een juridisch vacuüm.

Dat leidde tot een uitstel van de inwerkingtreding van de **regels met betrekking tot de toegang tot de activiteit van kredietgevers en kredietbemiddelaars en de bevoegdheden van de FSMA inzake het opsporen en vaststellen van inbreuken** van 1 juli 2015 naar **1 november 2015**, evenals de invoering van een wet tot wijziging van Boek VII van het Wetboek van economisch recht.

In deze omstandigheden hebben de technische commissies van de BVK, waaronder de Juridische Commissie Consumentenkrediet, getracht hun leden zo goed mogelijk ondersteuning te bieden en tegelijk hun analyse van Boek VII van het Wetboek van economisch recht voortgezet, waarbij tevens heel wat anomalieën, onvolmaaktheden en afwijkende interpretaties waarmee de tekst nog doorspekt was, konden worden vastgesteld.

Ontwikkelingen inzake consumentenkrediet

4.2. Tweehoofdige controlebevoegdheid van de FSMA en de FOD Economie

4.2.1. Toegang tot de activiteit

Sinds 1 november 2015 is de **FSMA** belast met de controle op de **toegang van kredietgevers en bemiddelaars** in consumentenkrediet en hypothecair krediet. Zij is bevoegd voor de toekenning van de vergunning van kredietgevers en voor de inschrijving van kredietbemiddelaars.

Wat de kredietgevers betreft, wordt de controlebevoegdheid van de FSMA echter gedeeld met de FOD Economie: er is sprake van een **tweehoofdige bevoegdheid**.

De **FOD Economie** is meer bepaald belast met de goedkeuring van de contractuele documenten van de kredietgevers voorafgaand aan de toekenning van de vergunning door de FSMA. Sinds 1 november 2015 is de FSMA trouwens ook bevoegd om **administratieve maatregelen en sancties** te treffen wanneer inbreuken worden vastgesteld op de bepalingen met betrekking tot de **toegang van kredietbemiddelaars en kredietgevers tot het beroep**, op basis van de bevindingen van en na kennisgeving door de FOD Economie.

De **FSMA verleent een vergunning aan de kredietgevers** die voldoen aan de in de wet vastgelegde criteria. Zij beslist uiterlijk binnen **twee maanden** na ontvangst van een volledig dossier en uiterlijk binnen **zes maanden** na de indiening van de aanvraag.

De **FSMA** staat ook in voor de **inschrijving van bemiddelaars** in consumentenkrediet die voldoen aan de in de wet vastgelegde voorwaarden (zie punt 6.3 voor de voorwaarden). Zij beslist uiterlijk binnen **twee maanden** na de ontvangst van een volledig dossier en uiterlijk binnen **vier maanden** na de indiening van de aanvraag.

Eveneens sinds 1 november 2015 zijn de kredietgevers en kredietbemiddelaars verplicht om hun vergunnings- of inschrijvings**aanvraag** in te dienen via de **online applicatie** op de website van de FSMA.

4.2.2. De uitoefening van de activiteit

De FOD Economie is belast met de controle op de naleving door de kredietgevers en bemiddelaars in consumentenkrediet en hypothecair krediet van de bepalingen van Boek VII van het Wetboek van economisch recht met betrekking tot de **kredietactiviteit (reclame, informatie, contractuele documentatie, JKP, enz.)**. Als dusdanig is hij bevoegd om inbreuken op Boek VII op te sporen en vast te stellen met betrekking tot de kredietactiviteit en de betalingsdiensten. Deze controle kan onder meer worden uitgevoerd door de techniek van **mystery shopping**. De FOD Economie stelt de FSMA in kennis van de vastgestelde inbreuken op Boek VII ten laste van de kredietgevers en kredietbemiddelaars zodat de FSMA de administratieve maatregelen en sancties kan treffen zoals voorgeschreven door het Wetboek van economisch recht.

4.3. Autofinanciering

In juli 2015 werd de BVK ervan in kennis gesteld dat er overleg zou plaatsvinden tussen de FOD Economie, de diensten van de Economische Inspectie en Febiac over de interpretatie van de reclamevoorschriften in de aanloop naar het volgende Autosalon, dit naar aanleiding van een aantal inbreuken tijdens het Autosalon in 2015. De BVK werd uitgenodigd om deel te nemen aan dit overleg. Het overleg kaderde in de nieuwe bevoegdheid van de FOD Economie om richtsnoeren op te stellen met betrekking tot de materies waarvoor hij bevoegd is. Tussen juli en november 2015 vonden hierover meerdere vergaderingen plaats.

Dit overleg resulteerde uiteindelijk in richtsnoeren vanwege de FOD Economie die, zoals het document bepaalt, *“erop gericht zijn de positie van de FOD Economie te verduidelijken met betrekking tot de naleving van de bepalingen van Boek VII van het Wetboek van economisch recht (WER) die reclame voor consumentenkrediet omkaderen, in het bijzonder in de automobielsector.”*

De tekst heeft een vragen-antwoordenstructuur en licht toe hoe reclame gemaakt kan worden conform de wetgeving. De vragen en antwoorden behandelen met name de vermelding en de omvang van de boodschap bedoeld door artikel VII.64 WER (“Let op, geld lenen kost ook geld”). Het document bevat een tabel met toepasselijke normen naargelang het type drager (één enkele pagina, meerdere pagina’s zoals een brochure of folder, website of mobiele app, banners, pop-ups, showroom, stand op het Autosalon, televisie en radio). Er werd tevens een tabel opgesteld met de toepasselijke normen inzake de vermelding en de grootte van het representatieve voorbeeld naargelang de reclamedrager (verschillende bovenvermelde dragers).

In de vragen en antwoorden wordt ook een niet-limitatieve lijst hernomen van verboden reclamepraktijken, evenals de eventuele verplichtingen naargelang het soort krediet.

Toch blijven er nog interpretatieverschillen tussen de FOD en de sector in verband met bepaalde materies, zoals de opname van het representatieve voorbeeld in bepaalde reclames, de vermelding van informatie op een opvallende manier, enz.

Tot slot vormen de richtsnoeren van de FOD Economie een evolutief document dat te gepasten tijde kan worden aangepast aan nieuwe ontwikkelingen op de markt en wijzigingen in de wetgevende context.

Ontwikkelingen inzake consumentenkrediet

4.4. Centrale voor Kredieten aan Particulieren

Uitbreiding tot een schulden centrale

Artikel VII.77, §2 van het Wetboek van economisch recht voorziet een verbod op het verstrekken van een nieuw consumentenkrediet indien wordt vastgesteld dat betrokkene reeds een niet-geregulariseerde wanbetaling inzake consumentenkrediet heeft van 1.000 euro of meer. Een alternatief voor deze bepaling zou kunnen bestaan de uitbreiding van de CKP naar andere relevante gegevens, zoals achterstallige betalingen op het vlak van telefonie. Op die manier zou de kredietgever een volledig overzicht krijgen van de bestaande betalingsproblemen. In één op de drie collectieve schuldenregelingen komt immers geen enkel (achterstallig) krediet voor.

We verwijzen voor dit specifieke punt naar het onderzoek door de Nationale Bank van België (2011) op vraag van de toenmalige Minister bevoegd voor consumentenzaken, de heer Paul Magnette, naar *“Het verband tussen betalingsachterstanden voor mobiele telefonie en betalingsachterstanden voor krediet”*:³

Dit onderzoek komt tot de volgende belangrijke vaststellingen:

- Er bestaat een significant verband tussen de betalingsachterstanden voor mobiele telefonie en voor krediet.
- Personen met betalingsachterstanden voor mobiele telefonie lopen 10x meer risico om ook een betalingsachterstand op te lopen voor krediet. Chronologisch gezien komt betalingsachterstand voor mobiele telefonie meestal als eerste voor.
- Betalingsachterstand voor mobiele telefonie gaat vaak vooraf aan het afsluiten van de eerste kredietovereenkomst.

De belangrijkste conclusies van dit onderzoek zijn bijgevolg:

- De informatie betreffende de registratie van een betalingsachterstand voor mobiele telefonie heeft een voorspellende waarde voor betalingsachterstanden inzake kredieten.
- De informatie “m.b.t. betalingsachterstanden bij telecomoperatoren kan een toegevoegde waarde betekenen voor de beoordeling van het kredietrisico van particulieren”.

In het Federaal Regeerakkoord 2014 wordt dit voor de financiële sector bijzonder interessante punt overgenomen: *“De gegevensbank van de Centrale voor Kredieten aan Particulieren (CKP) zal verder uitgebreid worden door er meer soorten onbetaalde kredieten (energie, telecom, personenbelasting, huur ...) in op te nemen, ter bescherming van de ondernemer, maar vooral van de consument met overmatige schuldenlast. Tegelijk zullen schuldenvrije consumenten sneller uit de CKP verwijderd worden.”* De registratie van huurachterstal “geobjectiveerd na een definitieve veroordeling door de Vrederechter” behoort eveneens tot de maatregelen voorzien door het Regeerakkoord Michel I.

De BVK staat positief tegenover een uitbreiding van de gegevensbank van de Centrale naar andere vormen van schulden, en acht het vooral nuttig om onbetaalde schulden voor telecom te registreren. Daarbij dient onderstreept te worden dat het niet om een zwarte lijst gaat, maar als knipperlicht is deze informatie van groot belang. Andere voorgestelde uitbreidingen met energie- en huurschulden zijn voor de sector momenteel minder noodzakelijk, bij gebreke aan onafhankelijk bewezen relevantie. De sector is zich bewust dat er door consumentenorganisaties argwanend wordt gekeken naar de mogelijke opname van telecomschulden in de CKP. We kunnen alleen maar herhalen dat ook de kredietsector enkel die telecomschulden in kaart wil brengen die wijzen op een fundamentele betalingsachterstand. Geen betwistingen van facturen.

³ Beschikbaar via <http://www.nbb.be/doc/ts/publications/wp/wp212NL.pdf>

Ontwikkelingen inzake hypotheccair krediet

Ontwikkelingen inzake hypotheccair krediet

5.1. De omzetting van de Europese Richtlijn inzake woningkrediet

De richtlijn inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met betrekking tot voor bewoning bestemde onroerende goederen (kort: Richtlijn woningkrediet) moet uiterlijk op 21 maart 2016 in Belgisch recht worden omgezet. De omzetting zal gebeuren door een aanpassing van Boek VII van het Wetboek van economisch recht. De bestaande artikelen inzake hypotheccair krediet zullen worden vervangen.

Na overleg met de sector heeft de regering in het najaar van 2015 een ontwerp van wet voor advies overgemaakt aan de Raad van State. Op het moment van de redactie van de tekst kon worden verwacht dat het ontwerp in januari aan het parlement zal worden voorgelegd. Publicatie in het Staatsblad zal ten vroegste kunnen in de loop van februari. Er wordt voor de inwerkingtreding een overgangperiode tot 1 december 2016 voorzien.

De volgende stap is de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten, waaronder het koninklijk besluit inzake het JKP (jaarlijks kostenpercentage) dat voor het eerst van toepassing zal zijn op hypotheccaire kredieten. De richtlijn legt dit op.

Het ontwerp van wet is een relatief getrouwe omzetting van de richtlijn en daar waar mogelijk werd goldplating vermeden. De enkele bepalingen die verder gaan dan de richtlijn zijn meestal het resultaat van een compromis.

De richtlijn en de omzettingwet regelen de precontractuele fase, namelijk de reclame, de koppel- en gebundelde verkoop, de algemene informatie, de geïndividualiseerde informatie onder de vorm van het gestandaardiseerde informatieblad (ESIS), de adequate toelichtingen zowel met betrekking tot de kredietovereenkomsten als de nevendiensten, zoals verzekeringen.

De wet zal van toepassing zijn, ongeacht het bedrag, op hypotheccair gewaarborgde kredietovereenkomsten, ongeacht de bestemming (onroerend of roerend (was voorheen consumentenkrediet)), en kredietovereenkomsten voor het verwerven of behouden van eigendomsrechten op onroerend goed, met uitzondering van renovatie, ongeacht de waarborg. De wet zal dus, conform de richtlijn, niet van toepassing zijn op renovatiekredieten zonder hypotheccaire zekerheid: deze blijven vallen onder consumentenkrediet. Het begrip "renovatie" dient ruim geïnterpreteerd te worden.

De richtlijn, en dus ook de toekomstige wet, legt een jaarlijks kostenpercentage op, waarvan de berekeningsmethode en de berekeningsbasis gedetailleerd geregeld worden. Een "JKP" drukt de totale kosten van het krediet voor de consument uit in een percentage op jaarbasis van het totale kredietbedrag. De techniek is in ons land gekend voor consumentenkredieten maar is nieuw voor hypotheccair krediet. Het JKP zou het voor de consument eenvoudiger moeten maken de kost van een aangeboden krediet met die van een ander kredietaanbod te vergelijken, maar het concept van het JKP is zeer kunstmatig en problematisch voor hypotheccair krediet. De uitwerking van het uitvoeringsbesluit inzake het JKP zal absoluut niet eenvoudig zijn. Hoe moet bijvoorbeeld de kost van een brandverzekering in een kredietaanbod worden opgenomen? Wat als de kredietovereenkomst wordt opgesplitst in een deel met hypotheccaire inschrijving en een deel met mandaat? Hoe bepaalde kosten verdelen?

Ontwikkelingen inzake hypothecair krediet

Verder zal de wet belang hechten aan de kredietwaardigheidsbeoordeling, de interne en externe informatiebronnen, die toelaten die kredietwaardigheid te bepalen, de waardebeoordeling van het onroerend goed en uiteraard de toegang tot de Centrale voor Kredieten aan Particulieren.

Het overleg met de BVK inzake de omzetting is juridisch-technisch gehouden. Het item van een eventuele aanpassing van de wederbeleggingsvergoeding bijvoorbeeld werd hierbij niet verder besproken. Hierbij zal bij voorkeur de parlementaire weg worden bewandeld.

5.2. De problematiek van de wederbeleggingsvergoeding

De Belgische markt van het hypothecair krediet is recentelijk, maar vooral in 2014 en 2015, gekenmerkt door een herfinancieringsgolf die ertoe geleid heeft dat sinds 2008 voor **circa 50% van de totale hypothecaire omloop** de lening werd herzien. Dit is een gevolg van de **lage marktrentevoeten** in combinatie met het **wettelijk stelsel van een lage herfinancieringskost** (maximaal 3 maanden interesten op het afgeloste kapitaal) voor de consument.

De Belgische markt wordt evenwel gekenmerkt door:

- een heel **hoge graad van concurrentie** met meer dan 100 actieve aanwezige kredietgevers;
- een **cultuur van vaste rentevoeten** (tot op 25 jaar) die vandaag meer dan 90% van de nieuwe verstrekte hypothecaire kredieten uitmaakt. Vaste rentevoeten met zulke looptijden zijn heel beperkt in het buitenland.
- een **wederbeleggingsvergoeding van maximum 3 maanden** interest op het vervroegd terugbetaalde kapitaal (bestaat quasi nergens in het buitenland).

De BVK/Febelfin stelt evenwel vast dat de **combinatie van de 3 bovenstaande elementen** leidt tot een **onhoudbare situatie**. Op korte en middellange termijn leidt dit tot een situatie waarin de **rente-inkomsten** voor de banksector gevoelig afnemen – men spreekt op sector-niveau over een **miljardenkost** – en aldus ook hun ‘stabiele bron van inkomsten’ die verbonden is aan de traditionele bankactiviteiten. Dit kan mogelijk ertoe leiden dat banken meer risicovolle activiteiten zullen moeten nastreven bij een structurele terugval van deze rente-inkomsten ofwel de marktwerking ertoe zal leiden dat hypothecaire kredietformules met vaste rentevoeten zouden kunnen verdwijnen. De consument kan hierin enkel terugvallen op formules met veranderlijke rentevoeten waarbij het renterisico bij de consument valt.

Omdat BVK/Febelfin evenwel overtuigd is dat het kunnen **aanbieden van vaste rentevoeten een meerwaarde kan bieden** voor de klant en daarbij gezonde stabiele rente-inkomsten belangrijk zijn voor een solvabel bancaire landschap, lijkt een hervorming van het systeem van de wederbeleggingsvergoeding preferabel. Hierbij moet een onderscheid gemaakt worden tussen rente-gedreven vervroegde terugbetalingen en vervroegde terugbetalingen uit noodzaak (overlijden, verkoop, enz...).

De bedoeling is om een **betere balans te vinden tussen de resterende rentevaste periode van het krediet en de wederbeleggingskost** om deze te herfinancieren. Het voorstel is ook **enkel van toepassing op nieuwe contracten**. De huidige lopende hypothecaire kredieten zouden blijven vallen onder de bestaande regeling. Daarbij komt dat in de nabije toekomst de rentevoeten enkel nog kunnen stijgen daar deze immers historisch laag zijn. Een herziening van het stelsel van de wederbeleggingsvergoeding zal dan ook de volgende jaren slechts een eerder beperkte impact hebben voor de consument.

De doelstelling is hierbij de **transformatiefunctie van de bank**, met name lange termijn kredieten verlenen op basis van korte termijn 'funding', **te vrijwaren**. Het huidige systeem van de hypotheccaire wederbeleggingsvergoeding lijkt daarom niet meer aangepast aan het huidige aangehouden lage renteklimaat en de verwachtingen van de klant te werken met vaste rentevoeten.

5.3. In het kader van een correctere wederbeleggingsvergoeding is ook aanpassing van andere wettelijke bepalingen vereist

Om een **kwalitatief productaanbod en een correcte marktwerking in een periode van lage intresten** te kunnen garanderen is tevens **een aanpassing van andere wettelijke bepalingen vereist**. Op dit ogenblik bestaat er immers al heel wat wetgeving die de veranderlijkheid van de hypotheccaire kredieten inperkt:

- **De stijging van de veranderlijke rentevoet mag niet hoger zijn dan de mogelijke daling (bijv. + 3 en -3): dit moet worden gewijzigd.** Dit is billijk in tijden van "normale" rentevoeten, maar niet meer in periodes van (zeer) lage rentevoeten. Immers, bij zeer lage rentevoeten houdt dit in dat de stijging van de rentevoeten uitermate beperkt wordt, en dit voor kredieten met een zeer lange looptijd;
- **De stijging van de veranderlijke rentevoet kan nooit hoger zijn dan het dubbel van de startrentevoet: ook dit moet worden gewijzigd.** Dit is eveneens billijk in tijden van "normale" rentevoeten, maar vormt een substantieel probleem in tijden van (zeer) lage rentevoeten. De aanpassing van de rentevoet van kredieten met veranderlijke rentevoet, zelfs jaarlijks veranderlijke rentevoeten, wordt uitermate beperkt, en dit voor kredieten met een zeer lange looptijd. Zodoende is het theoretisch mogelijk dat een krediet met veranderlijke rentevoet 1/1/1 aan 1,00% interessanter wordt voor de klant dan een krediet met vaste rentevoet aan 2,1%, aangezien de rentevoet toch nooit hoger zal kunnen komen te liggen dan 2,00%. Dit terwijl de kost voor de kredietgever vanzelfsprekend wel nog verder kan blijven stijgen dan de betrokken 2%.

Gelet op de lage rentevoeten moet het debat bijgevolg ruimer worden gevoerd dan de wederbeleggingsvergoeding (bijv. herziening van het principe dat de "cap" niet hoger mag zijn dan de "floor", de "cap" niet hoger mag zijn dan het dubbele van de startrentevoet, ...) dit om een kwalitatief productaanbod in een periode van lage interesten te garanderen.

5.4. Onderzoek of de OLO als referte-index niet beter zou vervangen worden door een referte-index die dichter bij de economische realiteit van de kredietverlening staat zoals de IRS

Specifiek bij een veranderlijke rentevoet ontstaat er een "basisrenterisico". Op datum van renteherziening zal het extern tarief van de klant immers herzien worden op basis van de wettelijk voorziene referte-indexen, overeenkomstig de formule "initieel extern tarief + nieuwe referte-index - initiële referte-index" (alles periodiek uitgedrukt). De hoogte van de huidige wettelijke referte-indexen is gebaseerd op de hoogte van de **schatkiscertificaten** (12 maanden) of de **OLO-rentes**, zoals wettelijk bepaald.

Ontwikkelingen inzake hypothecair krediet

De kredietgever daarentegen werkt zowel voor de funding als voor de indekking van het renterisico, en dus voor de tariefzetting, op basis van renteswaps (**IRS**) op de professionele markt en niet op basis van het (basis)renterisico aangezien de hoogte van de referentie-indexen (gebaseerd op OLO-rentes) en de hoogte van de swaprente (op de professionele markt) niet noodzakelijk op dezelfde manier evolueren.

BVK/Febelfin stelt voor om, **voor nieuwe kredieten**, de huidige referentierentevoeten op basis van schatkistcertificaten (looptijd 1 jaar) of OLO's (looptijden > 1 jaar) te vervangen door een nieuwe reeks van referentie-indexen A tot J, gebaseerd op de Interest Rate Swaps (IRS) met 6-maand vlottend been.

De schatkistcertificaten en lineaire obligaties zijn voor de hypotheekondernemingen een beleggingsinstrument en de referentierentevoeten ervan zijn dus niet representatief voor de interest die de hypotheekondernemingen moeten betalen voor hun funding-instrumenten.

Er bestaat ten andere geen derivatenmarkt voor schatkistcertificaten of obligaties, terwijl de wet voorziet dat er op variabele kredieten een cap van toepassing is en er bovendien aan de kredietnemer de mogelijkheid moet aangeboden worden om te allen tijde zijn krediet tegen beperkte kost terug te betalen. Voor de indekking hiervan beschikken de hypotheekondernemingen dus niet over de gepaste instrumenten.

Bovendien wordt in de meeste andere landen een andere bancaire referentie-index (bijv. IRS of Euribor) als referentie gebruikt voor woningkredieten met een variabele rente korter of gelijk aan 1 jaar. En ook voor commerciële kredieten en bij publieke financiering gelden de Euribor- en IRS-tarieven als gebruikelijke marktpraktijk.

OLO en IRS hebben een voldoende lange looptijd (tot 30 jaar) en kunnen beide beschikbaar worden gesteld voor de consument op een transparante manier, bijvoorbeeld via publicatie door de Nationale Bank. De IRS wordt bovendien bepaald door een pool van een vijftigtal internationale banken, waardoor hij minder volatiel is dan de OLO, die enkel verbonden is met de Belgische markt.

Voor de uitstaande kredieten is de sector voorstander van het **behoud van de bestaande referentierentevoeten** op basis van schatkistcertificaten of lineaire obligaties, om zodoende de rechtszekerheid voor de klant te bewaren en geen wijziging van de regels in de loop van het contract te moeten aanbrengen. Bovendien werd de funding van deze overeenkomsten aangegaan rekening houdend met de toenmalige referentierentevoeten. Dit zou dus inhouden dat geruime tijd 2 types referentierentevoeten zullen moeten gepubliceerd worden.

5.5. Vereenvoudigde aangifte personenbelasting

De fiscus heeft Febelfin/BVK en Assuralia aangesproken om een project uit te werken met het oog op de rechtstreekse elektronische overmaking van attesten inzake hypothecair krediet door de kredietgevers aan de fiscus. Nu is dat nog niet het geval. De fiscus streeft naar een verdere groei van de gegevens op de vooraf ingevulde personenbelastingaangifte (cfr. gegevens inzake pensioensparen). Voor de belastingplichtigen die met een papieren versie van de aangifte blijven werken, zal dit uiteraard niet van toepassing zijn. Voor hen wijzigt er niets.

Het streefdoel was een akkoord in het najaar van 2015, omgezet in een wet die begin 2016 zou worden goedgekeurd en voor het eerst zou worden toegepast ter gelegenheid van de aangifte van juni 2017 (inkomsten 2016).

Ontwikkelingen inzake hypotheccair krediet

Concreet werd afgesproken dat beide partijen over voldoende tijd moeten kunnen beschikken om dit te realiseren en te implementeren. Niet vroeger dus dan de aangifte 2017 (inkomsten 2016). De kredietgevers zullen alleen financiële gegevens overmaken (zoals terugbetaald kapitaal en interesten; dus geen fiscale gegevens). Verder moet dit alles gebeuren met respect voor de privacy. Het project zou dan ook worden voorgelegd aan de Privacycommissie.

De kredietnemers zullen vanzelfsprekend te gepasten tijde ingelicht worden over de mogelijke wijziging. De overheid en de sector zullen hierover afspraken maken.

5.6. Emails naar notarissen: beveiliging

De financiële instellingen wisselen regelmatig informatie uit met notarissen, vooral inzake kredieten en erfenissen, dikwijls via email. Vele emails naar/vanwege notarissen bevatten bovendien vertrouwelijke (persoons)gegevens. Dat vergt een afdoende beveiliging inzake authenticatie en vertrouwelijkheid.

Met het oog op het optimaliseren van de veiligheidsmaatregelen is Febelfin/BVK, in overleg met de Koninklijke Federatie van het Belgisch Notariaat (KFBN), overeengekomen dat financiële instellingen en notarissen vanaf 1 maart 2016 uitsluitend gebruik zouden maken van het ...@belnot.be emailadres van de notaris en dat financiële instellingen uiterlijk 1 juli 2016 deze e-mails bovendien zullen beveiligen via encryptie.

Het is van belang dat de financiële instellingen hun emailsystemen tijdig aanpassen en hun betrokken personeel verplichten om deze beveiligingsmaatregel strikt toe te passen.

De leden werden hiervan op de hoogte gesteld.

5.7. Accesso: een nieuwe VZW die mensen met gezondheidsproblemen helpt om de soms vereiste schuldsaldoverzekerings bij een hypotheeklening te verkrijgen

Eind december 2014 trad het Opgvolgingsbureau voor de tarifiering betreffende de verzekeringsovereenkomsten die de terugbetaling van een krediet waarborgen in functie (cfr. artikel 217 en volgende van de wet van 4 april 2014 betreffende de verzekeringen en het Koninklijk Besluit van 10 april 2014 tot regeling van sommige verzekeringsovereenkomsten tot waarborg van de terugbetaling van het kapitaal van een hypotheccair krediet). Deze regelgeving heeft tot doel om de schuldsaldoverzekerings toegankelijker en transparanter te maken voor personen met een verhoogd gezondheidsrisico.

Alle verzekeringsondernemingen die in België schuldsaldoverzekeringen aanbieden die de terugbetaling waarborgen van een hypotheccair krediet dat wordt aangegaan voor de verbouwing of verwerving van de enige en eigen woning van de kandidaat-verzekeringnemer, dienen deze regelgeving toe te passen. De belangrijkste krachtlijnen ervan luiden als volgt:

- Medische vragenlijsten moeten vooraf goedgekeurd worden door het "Opgvolgingsbureau voor de tarifiering" (art. 4 en 5 van het betrokken koninklijk besluit). Zij mogen geen vragen bevatten over het strikte privéleven (seksualiteit, hobby's, buitenlandse reizen, beroepsleven);

Ontwikkelingen inzake hypothecair krediet

- Een verzekeringsonderneming die een schuldsaldoverzekering weigert, een bijpremie vraagt of bepaalde risico's uitsluit omwille van het verhoogde gezondheidsrisico van de kandidaat-verzekerde, moet haar beslissing uitgebreid motiveren. Zij dient hierbij strikte antwoordtermijnen te respecteren (art. 6 KB);
- Indien een kandidaat-verzekeringnemer meedeelt dat hij niet akkoord gaat met de voorgestelde bijpremie, zal de verzekeringsonderneming het dossier voor herevaluatie voorleggen aan een herverzekeraar. Indien de herverzekeraar besluit tot een lagere bijpremie, dient de verzekeringsonderneming haar voorstel hieraan aan te passen (art. 214 Wet);
- Wanneer een verzekeringsonderneming beslist om een schuldsaldoverzekering te weigeren of een bijpremie van meer dan 75% van de basispremie te vragen omwille van het verhoogde gezondheidsrisico van de kandidaat-verzekerde, kan de kandidaat-verzekeringnemer een herevaluatie aanvragen bij het "Opvolgingsbureau voor de tarifiering"⁴ (art. 217 Wet en art.13KB);
- Om de premie voor de verzekeringnemer betaalbaar te houden, wordt een **Compensatiekas** opgericht onder de vorm van een vzw die het deel van de bijpremie dat meer bedraagt dan 125% van de basispremie voor haar rekening zal nemen. De tussenkomst van de Compensatiekas wordt beperkt tot 800% van de basispremie. De Compensatiekas zal tevens de werkingskosten van het **Opvolgingsbureau** ten laste nemen. Zij wordt gezamenlijk gefinancierd door de verzekeringssector en de kredietsector volgens een 50/50-verdeling (art. 27 en 28 KB).
- Om de efficiënte werking van de Compensatiekas en het Opvolgingsbureau voor de tarifiering te kunnen waarborgen, werd de **VZW Accesso** in 2015 opgericht met als dubbele taak:
  - de verdeling van de last van de bijpremies die gelden voor de betrokken verzekeringsovereenkomsten, overeenkomstig de wijze bepaald in de wet en het KB;
  - het op zich nemen van de werkingskosten van het Opvolgingsbureau voor tarifiering waarvan sprake is in artikel 217 van de wet.

De BVK (de Secretaris-generaal en een kredietgever) maakt met twee van de zes mandaten deel uit van de Raad van Bestuur van Accesso.

De bijdragen zullen berekend worden op basis van een compensatiereglement dat door de compensatiekas is opgesteld en eveneens door de Koning is goedgekeurd. Dit compensatiereglement kan geraadpleegd worden op de website van de Beroepsvereniging van het Krediet (BVK) en van de Belgische Federatie van de financiële sector (Febelfin).

Bij het opmaken van dit jaarverslag van de BVK waren de resultaten van het eerste werkingsjaar nog niet gekend. Dat zal toegelicht worden in een jaarverslag van de VZW Accesso in het voorjaar van 2016.

⁴ Dit Opvolgingsbureau is samengesteld uit vertegenwoordigers van verzekeringsondernemingen, patiënten en consumenten en wordt voorgezeten door een onafhankelijke magistraat.

De kredietbemiddelaars

De kredietbemiddelaars

6.1. Definitie

De **kredietbemiddelaar** wordt gedefinieerd als “de natuurlijke persoon of rechtspersoon die niet optreedt als kredietgever en die in het raam van zijn bedrijfs- of beroepsactiviteiten tegen een vergoeding in de vorm van geld of een ander overeengekomen economisch voordeel:

- a) aan consumenten kredietovereenkomsten voorstelt of aanbiedt;
- b) consumenten anderszins dan onder a) bedoeld, bijstaat bij de voorbereiding van het sluiten van kredietovereenkomsten;
- c) namens de kredietgever met consumenten kredietovereenkomsten sluit. Wordt hiermee gelijkgesteld de persoon die kredietovereenkomsten aanbiedt of toestaat wanneer deze overeenkomsten het voorwerp uitmaken van een onmiddellijke overdracht of indeplaatsstelling ten gunste van een andere vergunninghoudende of geregistreeerde kredietgever aangewezen in de overeenkomst.”

De bemiddelaar is dus per definitie **geen kredietgever**. Hij is daarentegen de persoon die optreedt tussen de consument en de kredietgever. En als de kredietgever zijn kredieten rechtstreeks aanbiedt aan de consument, kan hij niet als bemiddelaar worden beschouwd. Dat verhindert deze kredietgever uiteraard niet om beide statuten te cumuleren en dus enerzijds zijn eigen producten rechtstreeks aan te bieden aan zijn cliënteel, maar ook de producten van andere kredietgevers voor wie hij kredietbemiddelaar zou zijn.

De FSMA bevestigt in de op haar website beschikbare FAQ evenwel dat onder “de activiteit van kredietbemiddelaar beoefenen” moet worden verstaan zowel de rechtstreeks distributie van eigen kredieten als de bemiddeling met betrekking tot kredieten van andere kredietgevers. De FSMA stelt in werkelijkheid dat elke kredietgever die bemiddelt voor zijn eigen producten eveneens een activiteit als kredietbemiddelaar uitoefent, zonder als bemiddelaar te zijn ingeschreven, met alles wat dit impliceert inzake de wettelijke vereisten (bijvoorbeeld verantwoordelijken voor de distributie aanduiden).

6.2. Categorieën van kredietbemiddelaars

6.2.1. Inleiding

Inzake **consumentenkrediet** erkent het Wetboek van economisch recht drie types bemiddelaars:

- de makelaar;
- de verbonden agent;
- de agent in een nevenfunctie.

Inzake **hypothecair krediet** erkent het Wetboek van economisch recht eveneens drie types bemiddelaars:

- de makelaar;
- de verbonden agent;
- de subagent.

De kredietbemiddelaars

Er is dus geen sprake van een “**subagent**” bij het consumentenkrediet. Dat begrip is enkel van toepassing op het hypothecair krediet. Op de vraag “*Kan een bemiddelaar in consumentenkrediet werken voor rekening van een andere bemiddelaar?*” antwoordt de FSMA bovendien op haar website dat een bemiddelaar in consumentenkrediet niet mag werken **voor rekening van** een andere bemiddelaar. Wel voegde ze eraan toe dat het begrip “**voor rekening van**” hier belangrijk is. Hoewel een verbonden agent niet mag werken voor rekening van een makelaar of een andere verbonden agent, **mag de makelaar wel met een andere makelaar werken** op voorwaarde dat beide makelaars ingeschreven zijn in het register van de FSMA en dat elk van hen verantwoordelijk is voor zijn eigen bemiddelingsactiviteiten en voor eigen rekening optreedt.

6.2.2. De makelaar

De wet van 26 oktober 2015 houdende wijziging van het Wetboek van economisch recht definieert de makelaar als “*een kredietbemiddelaar, met uitsluiting van een verbonden agent, een **subagent** of een **agent in een nevenfunctie**, die zijn bemiddelingsactiviteiten uitoefent **buiten elke exclusieve agentuurovereenkomst of elke andere juridische verbintenis die hem verplicht zijn hele productie of een bepaald deel ervan te plaatsen bij een of meerdere kredietgevers***”.

6.2.3. De verbonden agent

De **verbonden agent** werd in het Wetboek van economisch recht aanvankelijk gedefinieerd als “*de kredietbemiddelaar die handelt voor rekening van en onder de volle en onvoorwaardelijke verantwoordelijkheid van:*

- a) *slechts één kredietgever;*
- b) *slechts één groep van kredietgevers, of*
- c) *een aantal kredietgevers of groepen die niet de meerderheid van de markt vertegenwoordigen*”

Deze definitie was een “copy / paste” van de definitie van de verbonden kredietbemiddelaar in de Europese Richtlijn 2014/17 inzake kredietovereenkomsten voor consumenten met betrekking tot voor bewoning bestemde onroerende goederen.

Punten b) en c) van deze definitie werden echter **geschrapt door de wet van 26 oktober 2015** tot wijziging van het Wetboek van economisch recht. De door de Kamer ingeroepen reden voor het schrappen van deze twee punten was dat “*deze twee hypothesen geenszins de realiteit van de Belgische markt van het hypothecair krediet weerspiegelen*” (De Kamer, 1300/001). In de uitwerking van de nieuwe definitie hield de wet echter geen rekening met de markt van het consumentenkrediet.

Deze nieuwe definitie zou immers zware gevolgen gehad hebben op niveau van de huidige marktrealiteit inzake consumentenkrediet, met name binnen bankgroepen. Maar dit stelt ook een probleem met betrekking tot het hypothecair krediet: bij de komende omzetting van Richtlijn 2014/17/EU zal inderdaad een onderscheid gemaakt worden tussen de hypothecaire kredieten met onroerende bestemming en deze met roerende bestemming, wat het voor bepaalde agenten in hypothecair krediet noodzakelijk zou maken om inzake hypothecair krediet binnen een groep te kunnen werken.

De BVK heeft de Minister van Economie aangesproken met de bedoeling deze twee punten opnieuw te laten opnemen in de definitie van de verbonden agent. Betreffende punt b) erkende de minister dat de afwezigheid ervan effectief problemen zou kunnen veroorzaken voor

de sector. Vandaar dat dit punt opnieuw werd opgenomen via een amendement op het wetsontwerp 54K1444 tot omzetting van de Richtlijn 2013/34/EU (De Kamer, 54K1444/04).

Het opnieuw opnemen van punt c) bleek complexer. De BVK heeft getracht om het opnieuw te laten toevoegen aan hetzelfde ontwerp. De Minister van Economie oordeelde echter dat het in de huidige omstandigheden niet noodzakelijk was. Wellicht zal het punt dus niet opnieuw worden opgenomen.

6.2.4. De agent in een nevenfunctie

De **agent in een nevenfunctie** wordt door het Wetboek gedefinieerd als de verkoper van goederen en diensten van niet-financiële aard, die bij wijze van **nevenactiviteit** en voor rekening van een of meer kredietgevers als bemiddelaar inzake **consumentenkrediet** optreedt.

De oude versie van **artikel VII.72, lid 2** van het Wetboek bepaalde evenwel dat “geen nevenactiviteit uitoefent”, de kredietbemiddelaar die tegelijk een kredietovereenkomst en een betaalinstrument aanbiedt dat aangewend kan worden buiten zijn vestiging of een kredietovereenkomst aanbiedt die geheel of gedeeltelijk bestemd is voor de aankoop van goederen of diensten die niet door hem worden aangeboden. De tekst van deze bepaling leek dus de handelaars en verdelers die consumentenkrediet aanbieden dat niet voorbehouden is voor de aankoop van door hen aangeboden goederen of diensten uit te sluiten van de definitie van de agent in een nevenfunctie. Om dit te vermijden, werd het betrokken artikel aangepast en werden de woorden “oefent geen nevenactiviteit uit” vervangen door “de voorgaande alinea is niet van toepassing op”.

Uiteindelijk wordt een onderscheid gemaakt tussen 2 soorten agenten in een nevenfunctie (**art. VII.72**):

- Agenten in een nevenfunctie die enkel **consumentenkrediet aanbieden bestemd voor de aankoop van door hen aangeboden goederen en diensten** (art. VII.72, lid 1) (bijvoorbeeld concessiehouders en meubelverkopers); en
- Agenten in een nevenfunctie die **kredietopeningen aanbieden die niet voorbehouden zijn voor de aankoop van door hen aangeboden goederen en diensten** en die dus aangewend kunnen worden voor de aankoop van andere goederen en diensten dan die aangeboden door deze verkoper (art. VII.72, lid 2) (meestal verkopers van elektrische huishoudtoestellen).

Dit onderscheid is **belangrijk**, met name om het vereiste kennisniveau te bepalen voor personen die verantwoordelijk zijn voor de kredietbemiddeling. De beroepskennis die vereist is voor personen die verantwoordelijk zijn voor het krediet bij een agent in een nevenfunctie **bedoeld in §1** zijn beperkt tot **basiskennis**, terwijl de anderen moeten bewijzen dat ze over **theoretische kennis** beschikken (zie punt 6.3.2).

6.2.5. De subagent

Zoals hierboven vermeld is het statuut van subagent alleen mogelijk in het kader van het **hypothecair krediet**.

De **subagent** wordt in het Wetboek gedefinieerd als “*de natuurlijke of rechtspersoon die als kredietbemiddelaar handelt voor rekening van en onder de volledige en onvoorwaardelijke verantwoordelijkheid van slechts één kredietbemiddelaar. Hij mag niet handelen voor rekening en onder de volledige en onvoorwaardelijke verantwoordelijkheid van een andere subagent.*”

De kredietbemiddelaars

De tweede zin van de definitie, die het statuut van “subagent van subagent” verbiedt, werd opgenomen in de wet van 26 oktober 2015 tot wijziging van het Wetboek van economisch recht. Het argument dat in de uiteenzetting van de motieven naar voren wordt geschoven is dat subagenten onder de verantwoordelijkheid van een andere kredietbemiddelaar moeten werken, wat hen per definitie niet toelaat om zelf verantwoordelijk te zijn voor de handelingen van een subagent.

6.3. De toegangsvoorwaarden tot het beroep van kredietbemiddelaar

Het Wetboek van economisch recht heeft een volwaardig statuut vastgelegd voor kredietbemiddelaars, naar het voorbeeld van wat sinds enkele jaren gebeurt in de sector van de verzekeringsbemiddeling en de bemiddeling in bank- en beleggingsdiensten.

Om bemiddeling uit te oefenen, moeten kredietbemiddelaars aan bepaalde voorwaarden voldoen. Zij moeten met name vooraf ingeschreven zijn in een register van de FSMA en in dit kader een of meer natuurlijke personen aanduiden als **verantwoordelijke voor de distributie**.

Bovendien moeten de **personen die kredietbemiddeling beoefenen** aan bepaalde voorwaarden voldoen inzake **geschiktheid, beroepseer** (voor bemiddelaars en verantwoordelijken voor de distributie) en **over de beroepskennis beschikken bepaald door de Koning** (zie punt 6.3.2).

De bemiddelaars moeten ook toetreden tot een **buitengerechtigde regeling van consumentengeschillen** en de aan de FSMA verschuldigde vergoedingen voor de uitoefening van de controle betalen.

Rekening houdend met deze **nieuwe wettelijke context** en de inwerkingtreding van nieuwe voorwaarden inzake de vereiste beroepskennis op **1 november 2015** werkte de BVK actief samen met Febelfin Academy (FA) aan de voorbereiding van een **module theoretische kennis en een module basiskennis** (alleen bestemd voor agenten in een nevenfunctie bedoeld in art. VII.72, lid 1 – zie punt 6.3.2). Deze modules vormen een nuttig hulpmiddel met het oog op de beoordeling van de beroepskennis. Zij dienden overigens als basis voor de opstelling van de examens die door de FSMA werden goedgekeurd.

Boek VII voorziet overigens in de mogelijkheid om een aanvraag voor **collectieve inschrijving** bij de FSMA in te dienen voor meerdere kandidaten, op voorwaarde dat de naleving van de inschrijvingscriteria en van de verplichtingen die hen worden opgelegd, geverifieerd worden door een centraal orgaan. Dit centrale orgaan moet een kredietgever zijn. In dat geval wordt de inschrijvingsaanvraag ingediend door het centrale orgaan, onder zijn verantwoordelijkheid. Dit orgaan blijft ook verantwoordelijk voor de controle op de permanente naleving van de inschrijvingsvoorwaarden. Het inschrijvingsdossier wordt behandeld alsof het om een dossier van één enkele onderneming gaat. De kredietbemiddelaar die is ingeschreven in het register van de kredietbemiddelaars volgens deze procedure wordt ambtshalve geschrapt uit het register indien het centrale orgaan de terugtrekking van zijn inschrijving vraagt. Het centrale orgaan moet kunnen aantonen aan de FSMA dat de inschrijvingsvoorwaarden worden nageleefd. De FSMA legt in een Reglement vast hoe deze verplichting wordt nagekomen. Deze mogelijkheid bestaat niet voor agenten in een nevenfunctie.

6.3.1. Vereiste inzake getuigschrift

6.3.1.1. Regeling van kracht sinds 1 november 2015

Het Koninklijk Besluit tot uitvoering van Hoofdstuk 4, Titel 4, van Boek VII van het Wetboek van economisch recht bepaalt dat vanaf 1 november 2015 personen die handelen als kredietbemiddelaar, **met uitzondering van de personen in contact met het publiek**, op het ogenblik van hun inschrijving moeten kunnen bewijzen dat ze in het bezit zijn van een **getuigschrift van hoger middelbaar onderwijs**.

6.3.1.2. Overgangsbepalingen

Bepaalde personen genieten een overgangsregeling tot 30 april 2017. In het algemeen zijn personen die **vóór 1 november 2015** werkzaamheden van bemiddeling in hypothecair krediet of in consumentenkrediet uitoefenden, **vrijgesteld** van de verplichting in het bezit te zijn van een diploma.

6.3.2. Vereiste inzake beroepskennis

6.3.2.1. Regeling van kracht sinds 1 november 2015

Sinds 1 november 2015 moeten de volgende personen op het ogenblik van hun inschrijving aan de FSMA het bewijs leveren dat zij over de vereiste beroepskennis beschikken:

- de **kredietbemiddelaars**;
- de **leden van het wettelijk bestuursorgaan** en de **effectieve leiders** van de bemiddelaars in hypothecair krediet;
- de **effectieve leiders** van de bemiddelaars in consumentenkrediet;
- de **verantwoordelijken voor de distributie** bij een bemiddelaar of kredietgever die bemiddeling uitoefent;
- de **personen in contact met het publiek** bij een bemiddelaar of kredietgever die bemiddeling uitoefent.

Daartoe moeten zij **slagen voor een door de FSMA erkend examen** waaruit blijkt dat zij over **voldoende theoretische kennis** beschikken van de materies bedoeld in artikels 12 en 15 van het koninklijk uitvoeringsbesluit.

Voorts moeten de betreffende personen bewijzen dat ze over de vereiste kennis beschikken **zelfs al zijn ze houder van een master- of bachelordiploma** met voldoende studiepunten met betrekking tot verzekerings- of bank- en beleggingsdiensten.

Bepaalde personen genieten evenwel een **soepeler regime** inzake de omvang van de vereiste beroepskennis. De bemiddelaar die ingeschreven is als agent in een **nevenfunctie** zoals bedoeld in artikel **VII.72, lid 1 van het WER** evenals de **verantwoordelijken voor de distributie en de personen in contact met het publiek** bij deze agenten in een nevenfunctie hoeven slechts een **basiskennis** te bezitten in de voornoemde materies, dit wil zeggen een minder brede kennis dan de theoretische kennis.

De kredietbemiddelaars

6.3.2.2. Overgangsbepalingen

Bepaalde personen genieten een overgangsregeling tot 30 april 2017 waardoor ze vrijgesteld kunnen worden van de examenvereiste.

- a) Een **eerste regeling** werd voorzien voor de personen die **voor 1 januari 2015** ingeschreven waren als **bemiddelaar in bank- en beleggingsdiensten** in het register van de FSMA of die **voor 1 januari 2015** waren aangeduid als **effectieve leider** of als **persoon in contact met het publiek** bij deze bemiddelaars.

Volgens het koninklijk uitvoeringsbesluit worden deze personen **geacht de vereiste beroepskennis te bezitten** en zijn zij dus **niet verplicht om het examen af te leggen of om te bewijzen dat zij geslaagd zijn voor een evenwaardig examen**.

De personen die werden ingeschreven of aangeduid **tussen 1 januari 2015 en 31 oktober 2015** zijn verplicht om **aan de FSMA te bewijzen dat zij met vrucht deze opleiding hebben voltooid**, dit wil zeggen dat zij geslaagd zijn voor een *“objectief en meetbaar individueel examen, na het volgen van een gespecialiseerde opleiding in consumentenkrediet waarvan de inhoud ten minste overeenstemt met de theoretische kennisvereisten”*. In dat geval zullen zij eveneens **vrijgesteld zijn van de examenvereisten**. De FSMA heeft op haar website uitdrukkelijk erkend dat de examens die vóór 1 november 2015 werden afgelegd bij Febelfin Academy evenwaardig zijn.

- b) Een **tweede regeling** beoogt de personen die **vóór 1 november 2015** waren ingeschreven in het register van de **verzekerings- en herverzekeringstussenpersonen** van de FSMA, alsook de door deze bemiddelaars aangeduide **verantwoordelijken voor de distributie**.

Worden **vrijgesteld van het examen** inzake **hypothecair krediet**, de personen die op **1 november 2015** sinds ten minste 5 jaar ononderbroken actief waren:

- hetzij als **verzekerings- en herverzekeringsbemiddelaar** ingeschreven bij de FSMA, op voorwaarde dat ze **gedurende deze 5 jaar ononderbroken actief** waren op het vlak van de bemiddeling in hypothecair krediet;
- hetzij als **verantwoordelijke voor de distributie** bij een of meer verzekeringsbemiddelaars ingeschreven bij de FSMA, op voorwaarde dat deze **bemiddelaar(s)** gedurende deze **5 jaar actief** waren op het vlak van hypothecair krediet.

Deze regeling is ook van toepassing voor het **consumentenkrediet**, met dit verschil dat de voorwaarde van de effectieve uitoefening van de activiteiten gedurende de periode van 5 jaar wordt vervangen door een voorwaarde van **regelmatige inschrijving bij de FOD Economie** conform de wet van 12 juni 1991.

- c) Tot slot is er een **derde regeling** uitgewerkt voor personen die niet onder een specifiek statuut vielen. Al deze **andere personen** die **vóór 1 november 2015 bemiddeling** in hypothecair krediet of in consumentenkrediet uitoefenden en die vóór 1 november 2015 slaagden voor een **als evenwaardig beschouwd examen**, zijn **vrijgesteld** van de examenvoorwaarde. Zij hoeven het examen dus niet af te leggen, maar moeten aan de FSMA bewijzen dat zij met vrucht het evenwaardige examen hebben afgelegd.

Opmerking: de overgangsregeling is eveneens van toepassing op verantwoordelijken voor de distributie en de personen in contact met het publiek bij de kredietgevers.

6.3.3. Praktijkervaring

Sinds 1 november 2015 moeten de kredietbemiddelaars en de verantwoordelijken voor de distributie een **praktijkervaring van 6 of 12 maanden** aantonen, verworven tijdens een periode van **6 jaar voorafgaand aan de inschrijvingsaanvraag**, behalve voor de agenten in een nevenfunctie bedoeld in artikel VII.72, lid 1 en voor de verantwoordelijken voor de distributie aangeduid bij deze agenten in een nevenfunctie. Deze laatsten hoeven niet te bewijzen dat ze over praktijkervaring beschikken.

6.3.4. Bijscholing

Sinds **1 november 2015** geldt voor de **leden van het wettelijk bestuursorgaan**, de **effectieve leiders**, de **bemiddelaars**, evenals de **verantwoordelijken voor de distributie** een verplichting tot bijscholing om hun beroepskennis bij te werken. Om aan deze verplichting te voldoen, dienen de voormelde personen **om de twee jaar ten minste vijf bijscholingspunten te behalen** door met vrucht een of meer door de FSMA erkende cursussen te volgen, waarbij elk cursusuur recht geeft op een punt.

Wat de **personen in contact met het publiek** betreft, hun bijscholing blijft de verantwoordelijkheid van de bemiddelaar en de kredietgever die kredietbemiddeling uitoefent. Deze laatsten zullen regelmatig op vraag van de FSMA moeten aantonen hoe zij aan deze verplichting hebben voldaan.

Er wordt gesteld dat **personen** die onder de overgangsregeling betreffende de beroepskennis vallen en dus **geen bewijs van beroepskennis hoeven te leveren**, eveneens onderworpen zijn aan de **verplichting tot regelmatige bijscholing** van deze kennis. Voor deze personen gaat de verplichting tot bijscholing in op 1 januari van het kalenderjaar volgend op hun inschrijving of aanduiding.

6.3.5. Overgangsbepaling betreffende de indiening van de aanvraag voor een definitieve vergunning of definitieve inschrijving bij de FSMA

Ingevolge de bevoegdheidsoverdracht van de FOD naar de FSMA voor de vergunningen als kredietgever en de inschrijvingen als bemiddelaar, dienen de kredietgevers en bemiddelaars die reeds actief waren vóór 1 november 2015 hun definitieve vergunning of inschrijving bij de FSMA aan te vragen.

De **kredietgevers** die op 1 november 2015 regelmatig erkend zijn door de Minister van Economie conform artikel 74 van de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet krijgen van **ambtswege** een **voorlopige vergunning** die hen toelaat hun activiteit te blijven uitoefenen.

De **kredietbemiddelaars** die op 1 november 2015 **sinds ten minste een jaar** bemiddeling in consumentenkrediet of hypothecair krediet uitoefenen en die regelmatig zijn ingeschreven bij de FOD Economie conform de wet van 12 juni 1991 op het consumentenkrediet, krijgen **voorlopig** de machtiging om deze activiteit voort te zetten.

Zij moeten evenwel hun **definitieve vergunning als kredietgever** of hun **definitieve inschrijving als bemiddelaar aanvragen** bij de FSMA **binnen 18 maanden** volgend op 1 november 2015, dit is ten laatste op 30 april 2017.

De **kredietgevers** en **bemiddelaars** die op 1 november 2015 **sinds minder dan een jaar** bemiddeling in consumentenkrediet of in hypothecair krediet uitoefenen, krijgen eveneens voorlopig de machtiging om hun activiteit voort te zetten. Zij dienen evenwel hun **definitieve inschrijving aan te vragen** bij de FSMA **binnen 2 maanden** volgend op 1 november 2015, dit is ten laatste op 31 december 2015. Deze overgangsbepaling was eerst niet voorzien in de teksten. Ze werd gevraagd door de BVK opdat de kredietbemiddelaars die sinds minder dan een jaar actief zijn hun activiteit zonder onderbreking zouden kunnen voortzetten.

Zolang de kredietgever of kredietbemiddelaar zijn aanvraag binnen de voorziene termijn indient, geniet hij de voorlopige machtiging totdat de FSMA haar beslissing heeft genomen en niet tot het verstrijken van deze termijn. De voorlopige machtiging eindigt evenwel van rechtswege indien de FSMA beslist tot weigering. Bovendien eindigt de voorlopige machtiging van rechtswege als geen aanvraag tot vergunning of inschrijving wordt ingediend binnen de voorziene termijn.

De kredietbemiddelaars

INSCHRIJVING VOOR DE ACTIVITEIT VAN KREDIETBEMIDDELING INZAKE HYPOTHECAIR KREDIET (ART. 12 KB)

		Makelaar
Leden van het wettelijke bestuursorgaan / Effectieve leiders (rechtspersoon) Art. VII.181, §2, 1° WER	Onderwijsniveau	Diploma hoger secundair Art. 12, §1, 1° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 18 KB): geen diplomavereiste als hij actief was in kredietbemiddeling vóór 01/11/2015.
	Beroepskennis	Theoretische kennis (examen) Art. 12, §1, 2° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 19, 20 et 22 KB): zie punt 6.3.2.2.
	Praktische ervaring	Nihil (tenzij ook VVD)
	Bijscholing	5 punten om de 2 jaar Art. 12, §4 KB
Bemiddelaars (natuurlijke persoon) en verantwoordelijken voor de distributie (natuurlijke persoon of rechtspersoon) Art. VII.181, §1, 1° WER	Onderwijsniveau	Diploma hoger secundair Art. 12, §1, 1° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 18 KB): geen diplomavereiste als hij actief was in kredietbemiddeling vóór 01/11/2015.
	Beroepskennis	Theoretische kennis (examen) Art. 12, §1, 2° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 19, 20 et 22 KB): zie punt 6.3.2.2.
	Praktische ervaring	12 maanden, verworven binnen de periode van 6 jaar voorafgaand aan indiening van de aanvraag Art. 12, §1, 3° KB
	Bijscholing	5 punten om de 2 jaar Art. 12, §4 KB
	Minimum aantal VVD	1 VVD voor 10 PCP Art. 17, §2 KB
Personen in contact met het publiek (PCP) Art. VII.181, §1, 1° WER	Onderwijsniveau	Nihil
	Beroepskennis	Theoretische kennis (examen) Art. 12, §2 KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 23 et 24 KB): zie punt 6.3.2.2.
	Praktische ervaring	Nihil
	Bijscholing	Onder de verantwoordelijkheid van de bemiddelaar Art. 12, §4, al.4 KB
Beroepsaansprakelijkheidsverzekering Art. 11 KB	Dekking per schadegeval	460.000 €
	Dekking per kalenderjaar	750.000 €
	Vrijstelling	max 750 €
	Minimum looptijd	1 jaar
	Verzekerde	Bemiddelaar

INSCHRIJVING VOOR DE ACTIVITEIT VAN KREDIETBEMIDDELING INZAKE HYPOTHECAIR KREDIET (ART. 12 KB)	
Verbonden agent	Subagent
Diploma hoger secundair Art. 12, §1, 1° KB	Diploma hoger secundair Art. 12, §1, 1° KB
Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 18 KB): geen diplomavereiste als hij actief was in kredietbemiddeling vóór 01/11/2015.	
Theoretische kennis (examen) Art. 12, §1, 2° KB	Theoretische kennis (examen) Art. 12, §1, 2° KB
Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 19, 20 et 22 KB): zie punt 6.3.2.2.	
Nihil (tenzij ook VVD)	Nihil (tenzij ook VVD)
5 punten om de 2 jaar Art. 12, §4 KB	5 punten om de 2 jaar Art. 12, §4 KB
Diploma hoger secundair Art. 12, §1, 1° KB	Diploma hoger secundair Art. 12, §1, 1° KB
Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 18 KB): geen diplomavereiste als hij actief was in kredietbemiddeling vóór 01/11/2015.	
Theoretische kennis (examen) Art. 12, §1, 2° KB	Theoretische kennis (examen) Art. 12, §1, 2° KB
Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 19, 20 et 22 KB): zie punt 6.3.2.2.	
6 maanden, verworven binnen de periode van 6 jaar voorafgaand aan indiening van de aanvraag Art. 12, §1, 4° KB	Nihil
5 punten om de 2 jaar Art. 12, §4 KB	5 punten om de 2 jaar Art. 12, §4 KB
1 VVD voor 10 PCP Art. 17, §2 KB	1 VVD voor 10 PCP Art. 17 §2 KB
Nihil	Nihil
Theoretische kennis (examen) Art. 12, §2 KB	Theoretische kennis (examen) Art. 12, §2 KB
Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 23 et 24 KB): zie punt 6.3.2.2.	
Nihil	Nihil
Onder de verantwoordelijkheid van de bemiddelaar Art. 12, §4, al.4 KB	Onder de verantwoordelijkheid van de bemiddelaar Art. 12, §4, al.4 KB
460.000 €	460.000 €
750.000 €	750.000 €
max 750 €	max 750 €
1 jaar	1 jaar
Kredietgever of bemiddelaar indien kredietgever of bemiddelaar voor wie de verbonden agent optreedt de verantwoordelijkheid onvoorwaardelijk op zich neemt.	Kredietgever of bemiddelaar indien kredietgever of bemiddelaar voor wie de subagent optreedt de verantwoordelijkheid onvoorwaardelijk op zich neemt.

De kredietbemiddelaars

INSCHRIJVING VOOR DE ACTIVITEIT VAN KREDIETBEMIDDELING INZAKE CONSUMENTENKREDIET (ART. 15 KB)

		Makelaar
Effectieve leiders (rechtspersoon) Art. VII.186, §2, 1° WER	Onderwijsniveau	Diploma hoger secundair Art. 15, §1 et §2, 1° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 18 KB): geen diplomaver-eiste als hij actief was in kredietbemiddeling vóór 01/11/2015.
	Beroepskennis	Theoretische kennis (examen) Art. 15, §1 et §2, 2° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 18 KB): zie punt 6.3.2.2.
	Praktische ervaring	Nihil (tenzij ook VVD)
	Bijscholing	5 punten om de 2 jaar Art. 15, §8, al.2 KB
Bemiddelaars* (natuurlijke persoon) en verantwoordelijken voor de distributie (natuurlijke persoon en rechtspersoon) Art. VII.186, §1, 1° WER * Niet van toepassing voor de agent in een nevenfunctie (art. VII.187, §1 WER)	Onderwijsniveau	Diploma hoger secundair Art. 15, §1 et §2, 1° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 18 KB): geen diplomaver-eiste als hij actief was in kredietbemiddeling vóór 01/11/2015
	Beroepskennis	Theoretische kennis (examen) Art. 15, §1 et §2, 2° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 19, 21 et 22 KB): zie punt 6.3.2.2.
	Praktische ervaring	12 maanden, verworven binnen de periode van 6 jaar voorafgaand aan de indiening van de aanvraag bij de FSMA Art. 15, §2, 3° KB
	Bijscholing	5 punten om de 2 jaar Art. 15, §8, al. 2 KB
	Minimum aantal VVD	1 VVD voor 10 PCP Art. 17, §2 KB
Personen in contact met het publiek (PCP) Art. VII.186, §1, 1° WER	Onderwijsniveau	Nihil
	Beroepskennis	Theoretische kennis (examen) Art. 15, §3, al.1 KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 23 et 24 KB): zie punt 6.3.2.2.
	Praktische ervaring	Nihil
	Bijscholing	Onder verantwoordelijkheid van bemiddelaar Art. 15, §8, al. 4 KB
Beroepsaansprakelijkheids- verzekering Art. 11 KB	Dekking per schadegeval	50.000 €
	Dekking per kalenderjaar	100.000 €
	Vrijstelling	max 750 €
	Minimum looptijd	1 jaar
	Verzeerde	Bemiddelaar

INSCHRIJVING VOOR DE ACTIVITEIT VAN KREDIETBEMIDDELING INZAKE CONSUMENTENKREDIET (ART. 15 KB)

Verbonden agent	Agent in een neven functie	
	Art. VII.72, al. 1 WER	Art. VII.72, al.2 WER
Diploma hoger secundair Art. 15, §1 et §2, 1° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 18 KB): geen diplomaver-eiste als hij actief was in kredietbemiddeling vóór 01/11/2015.	Nihil	Nihil
Theoretische kennis (examen) Art. 15, §1 et §2, 2° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 18 KB): geen diplomaver-eiste als hij actief was in kredietbemiddeling vóór 01/11/2015.	Nihil	Nihil
Nihil (tenzij ook VVD)	Nihil	Nihil
5 punten om de 2 jaar Art. 15, §8, al.2 KB	Nihil	Nihil
Diploma hoger secundair Art. 15, §1 et §2, 1° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 18 KB): geen diplomaver-eiste als hij actief was in kredietbemiddeling vóór 01/11/2015.	Diploma hoger secundair Art. 15, §2, 1° et §4 KB	Diploma hoger secundair Art. 15, §1, 3° et §2, 1° KB
Theoretische kennis (examen) Art. 15, §1 et §2, 2° KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 19, 21 et 22 KB): zie punt 6.3.2.2.	Basis kennis (examen) Art. 15, §4 KB	Theoretische kennis (examen) Art. 15, §1, 3° et §2, 2° KB
6 maanden, verworven binnen de periode van 6 jaar voorafgaand aan de indiening van de aanvraag bij de FSMA Art. 15, §2, 4° KB	Nihil	6 maanden, verworven binnen de periode van 6 jaar voorafgaand aan de indiening van de aanvraag bij de FSMA Art. 15, §2, 4° KB
5 punten om de 2 jaar Art. 15, §8, al. 2	5 punten om de 2 jaar Art. 15, §8, al. 2 KB	5 punten om de 2 jaar Art. 15, §8, al. 2 KB
1 VVD voor 10 PCP Art. 17, §2 KB	1 VVD voor 20 PCP Art. 17, §3 KB	1 VVD voor 20 PCP Art. 17, §3 KB
Nihil	Nihil	Nihil
Theoretische kennis (examen) Art. 15, §3, al.1 KB Overgangsregime tot 30/04/2017 (art. 23 et 24 KB): zie punt 6.3.2.2.	Basiskennis (examen) Art. 15, §5 KB	Theoretische kennis (examen) Art. 15, §6 KB
Nihil	Nihil	Nihil
Onder verantwoordelijkheid van bemiddelaar Art. 15, §8, al. 4 KB	Onder verantwoordelijkheid van bemiddelaar Art. 15, §8, al. 4 KB	Onder verantwoordelijkheid van bemiddelaar Art. 15, §8, al. 4 KB
50.000 €	25.000 €	50.000 €
100.000 €	50.000 €	100.000 €
max 750 €	max 750 €	max 750 €
1 jaar	1 jaar	1 jaar
Kredietgever indien kredietgever voor wie de verbonden agent optreedt de verantwoordelijkheid onvoorwaardelijk op zich neemt.	Bemiddelaar	Bemiddelaar

De kredietbemiddelaars

TOEGANG KREDIETGEVERS TOT ACTIVITEIT VAN KREDIETBEMIDDELING

		Hypothecair krediet	Consumentenkrediet
Verantwoordelijke voor de distributie Art. VII.180, §2, 2° en Art. VII.184, §1, 2°	Onderwijs niveau	Diploma hoger secundair Art. 13 KB Overgangsregime tot 01/04/2017 [art. 18 KB]: geen diplomavereiste als hij actief was in kredietbemiddeling vóór 01/11/2015.	Diploma hoger secundair Art. 16 KB Overgangsregime tot 01/04/2017 [art. 18 KB]: geen diplomavereiste als hij actief was in kredietbemiddeling vóór 01/11/2015.
	Beroepskennis	Theoretische kennis (examen) Art. 13 KB Overgangsregime tot 01/04/2017: zie punt 6.3.2.2.	Theoretische kennis (examen) Art. 16 KB Overgangsregime tot 01/04/2017: zie punt 6.3.2.2.
	Praktische ervaring	6 maanden, verworven binnen de periode van 6 jaar voorafgaand aan indiening van de aanvraag bij de FSMA Art. 13 KB	6 maanden, verworven binnen de periode van 6 jaar voorafgaand aan indiening van de aanvraag bij de FSMA Art. 16 KB
	Bijscholing	5 punten om de 2 jaar Art. 14	5 punten om de 2 jaar Art. 16 KB
	Min. aantal VVD	1 VVD voor 10 PCP Art. 17 KB	1 VVD voor 10 PCP Art. 17 KB
Personen in contact met het publiek Art. VII.180, §2, 3° en Art. VII.184, §1, 3°	Onderwijs niveau	Nihil	Nihil
	Beroepskennis	Theoretische kennis (examen) Art. 13 KB Overgangsregime tot 01/04/2017: zie punt 6.3.2.2.	Theoretische kennis (examen) Art. 16 AR KB Overgangsregime tot 01/04/2017: zie punt 6.3.2.2.
	Praktische ervaring	Nihil	Nihil
	Bijscholing	Onder de verantwoordelijkheid van de kredietgever Art. 12, §4, al. 4 KB	Onder de verantwoordelijkheid van de kredietgever Art. 15, §8, al. 4 KB
Minimumkapitaal Art. VII.162	Nieuwe onderneming	€ 2.500.000	Verkopen op afbetaling, leningen op afbetaling en financieringshuur: €250.000 per categorie van kredietovereenkomst. Kredietopeningen of consumentenkrediet waarvoor door of krachtens de wet geen enkele specifieke regels is voorzien: €2.500.000
	Bestaande onderneming	€ 2.500.000	Verkopen of afbetaling, leningen of afbetaling en financieringshuur: €175.000 per categorie van kredietovereenkomst. Kredietopeningen of consumentenkrediet waarvoor door of krachtens de wet geen enkele specifieke regels is voorzien: €2.000.000
Beroepsaansprakelijkheidsverzekering Art. 11 AR	Per schadegeval	€ 460.000	€ 50.000
	Per kalenderjaar	€ 750.000	€ 100.000
	Vrijstelling	€ 750 max	€ 750 max
	Min. looptijd	1 jaar	1 jaar

7

De organen van de Vereniging

De organen van de Vereniging

7.1. Raad van Bestuur

Voorzitter **Gérald BOGAERT**, EUROPABANK N.V.

Ondervoorzitters **Joanna VAN BLADEL**, BELFIUS BANK N.V.
Jan DEJONGH, KBC BANK N.V.

Schatbewaarder **Ilse SPINNAEL**, ING BELGIË N.V.
Ludo BOVRE, BNP PARIBAS FORTIS N.V.⁵

Leden **Maud DELBECQUE**, BNP PARIBAS FORTIS N.V.⁶
Paul HEYMANS, ALLIANZ BENELUX N.V.
Céline MOTTE, COFIDIS N.V.
Guy SCHELLINCK, BEOBANK N.V.

Jean Louis DE VALCK, CRELAN N.V.
Philippe D'HAEN, CREDIBE N.V.
Jacques FAVILLIER, BUY WAY PERSONAL FINANCE N.V.⁷
Leon ISEBAERT, ATRADIUS CREDIT INSURANCE N.V.
Staf MIROIR, KREFIMA N.V.
Patricia OOSTERLYNCK, AXA BANK EUROPE N.V.
Stéphane STIERLI, PSA FINANCE BELUX N.V.
Jean VAN DER SPEK, BUY WAY PERSONAL FINANCE N.V.⁸
Bart VERVENNE, ALPHA CREDIT N.V.

De personen van wie de naam vetjes is gedrukt, zijn lid van het Bureau.

---

⁵ Tot 07.10.2015

⁶ Vanaf 07.10.2015

⁷ Tot 24.06.2015

⁸ Vanaf 24.06.2015

De organen van de Vereniging

Gérald BOGAERT,
EUROPABANK N.V.

Maud DELBECQUE,
BNP PARIBAS FORTIS N.V.

Jean Louis DE VALCK,
CRELAN N.V.

Joanna VAN BLADEL,
BELFIUS BANK N.V.

Paul HEYMANS,
ALLIANZ BENELUX N.V.

Philippe D'HAEN,
CREDIBE N.V.

Jan DEJONGH,
KBC BANK N.V.

Céline MOTTE,
COFIDIS N.V.

Leon ISEBAERT,
ATRADIUS CREDIT
INSURANCE N.V.

Ilse SPINNAEL,
ING BELGIË N.V.

Guy SCHELLINCK,
BEOBANK N.V.

Staf MIROIR,
KREFIMA N.V.

De organen van de Vereniging

Patricia OOSTERLYNCK,
AXA BANK EUROPE N.V.

Jean VAN DER SPEK,
BUY WAY PERSONAL
FINANCE N.V.

Stéphane STIERLI,
PSA FINANCE BELUX N.V.

Bart VERVENNE,
ALPHA CREDIT N.V.

7.2. Secretariaat

Ivo VAN BULCK,
Secretary General
UPC-BVK,
Director Commercial
Banking FEBELFIN

Jozef T'JAMPENS,
Senior Counsel

Christa VANHOUTTE,
Assistant

Frans MEEL,
Senior Counsel

Camille CARLIER,
Junior Counsel

Aarlenstraat, 82, 1040 BRUSSEL
Tel. 02/507 68 11 - Fax 02/507 69 92
<http://www.upc-bvk.be>
upc-bvk@febelfin.be

De organen van de Vereniging

7.3. Technische commissies

JURIDISCHE COMMISSIE CONSUMENTENKREDIET

Voorzitter : Dhr. A. SENEAL (CRELAN)

Effectieve leden:

Mevr. L. BECOUSSE (COFIDIS)
Dhr. R. BISIARI (ING BELGIË)
Dhr. B. BOONE (SAINT-BRICE)
Mevr. D. DEHASSE (FIMASER)
Mevr. J. DERVAUX (BPOST BANK)
Mevr. A. DE WILDE (KBC BANK)
Mevr. M. DIGNEFFE (ELANTIS)
Dhr. M. FABER (BMW FINANCIAL SERVICES BELGIUM)
Mevr. A.F. FAUVILLE (RECORD BANK)
Dhr. Th. GOSSET (FIMASER)
Mevr. A. HANSSSENS (EULER HERMES EUROPE)
Mevr. E. HONORE (BPOST BANK)
Mevr. Y. HOORNAERT (BNP PARIBAS FORTIS)
Mevr. O. LENGLEZ (BKCP BANK)
Dhr. S. LEROY (FIMASER)
Dhr. Ch. LIZEE (BEOBANK)
Dhr. Q. LORSIGNOL (ATRAIUS CREDIT INSURANCE)
Dhr. Ch. LUZZI (COFIDIS)
Dhr. V. MERCENIER (BUY WAY PERSONAL FINANCE)
Dhr. K. MOONS (RECORD BANK)
Mevr. C. OCKERMAN (BANQUE CPH)

Dhr. P. OSTYN (BANK DEGROOF PETERCAM)
Mevr. M. PFLEIDERER (ARGENTA SPAARBANK)
Mevr. A. RUTSAERT (BMW FINANCIAL SERVICES BELGIUM)
Mevr. F. SEGHERS (BANK J. VAN BRED A & Co)
Dhr. A. SENEAL (CRELAN)
Dhr. J. SINOO (SANTANDER CONSUMER FINANCE BENELUX)
Mevr. A. TORRES (ELANTIS)
Mevr. VAN DEN BROECK (ARGENTA SPAARBANK)
Dhr. J. VANDEVELDE (BELFIUS BANK)
Dhr. G. VAN DE WALLE (KREFIMA)
Mevr. H. VAN LOOK (AXA BANK EUROPE)
Mevr. A. VANPETEGHEM (BUY WAY PERSONAL FINANCE)
Dhr. J. VERLAET (ALPHA CREDIT)
Dhr. S. VERMEIRE (EUROPABANK)
Mevr. J. WGEUW (BEOBANK)

Plaatsvervangers

Dhr. B. CAULIER, Dhr. J. VANDENBROUCKE (ING BELGIË)
Dhr. W. LEMAITRE, Dhr. F. KERCKAERT (EUROPABANK)
Dhr. R. VAN DEN BORG (ARGENTA SPAARBANK)
Mevr. E. VAN WEZEL (BNP PARIBAS FORTIS)

COMMISSIE VOOR FINANCIËLE EN ECONOMISCHE AANGELEGENHEDEN

Voorzitter: Dhr. J.L. DE VALCK (CRELAN)

Effectieve leden:

Mevr. A. BINARD (AXA BANK EUROPE)
Dhr. A. BLOMMAERT (COFIDIS)
Dhr. E. CASIER (RECORD BANK)
Dhr. G. de BIE (BEOBANK)
Mevr. I. DE BONDT (KBC BANK)
Dhr. J. DECLEYN (ATRADIUS CREDIT INSURANCE)
Mevr. D. DEHASSE (FIMASER)
Mevr. L. DE LOMBAERDE (KBC BANK)
Dhr. K. DE TEMMERMAN (ARGENTA SPAARBANK)
Dhr. J.L. DE VALCK (CRELAN)
Dhr. S. DRIESSEN (KREFIMA)
Mevr. V. DUMONT (BPOST BANK)
Mevr. N. EL MEHDI (BNP PARIBAS FORTIS)
Mevr. G. GOBLET (ATRADIUS INSURANCE)
Dhr. O. HENDRICK (ING BELGIE)
Dhr. J. JANSSENS (RECORD BANK)

Dhr. L. JANSSENS (EUROPABANK)
Dhr. S. LEROY (FIMASER)
Mevr. V. MEYNEN (BELFIUS BANK)
Mevr. M. NEYENS (ING BELGIË)
Mevr. A. ROTSAERT (RECORD BANK)
Mevr. F. SCHEPENS (SANTANDER CONSUMER FINANCE BENELUX)
Dhr. J. VERLAET (ALPHA CREDIT)

Plaatsvervangers:

Dhr. F. FIGLAK (BELFIUS BANK)
Mevr. T. HUYLEBROECK (AXA BANK EUROPE)
Mevr. M. STIENS (KBC BANK)
Mevr. G. VAN CRIEKINGEN, Mevr. A. VERDUYCKT
(BNP PARIBAS FORTIS)
Mevr. E. VAN DEN BROECK, Dhr. R. VAN DEN BORG
(ARGENTA SPAARBANK)
Mevr. E. VANHEMELEN (BUY WAY PERSONAL FINANCE)

De organen van de Vereniging

JURIDISCHE COMMISSIE HYPOTHECAIR KREDIET

Voorzitter: Dhr. P. HEYMANS (ALLIANZ BENELUX)

Ondervoorzitter: Dhr. Ph. D'HAEN (CREDIBE)

Effectieve leden:

Dhr. H. BEKAERT (AG INSURANCE)

Mevr. A. BINARD (AXA BANK EUROPE)

Dhr. E. CASIER (RECORD BANK)

Mevr. S. CLERCKX (BEOBANK)

Mevr. F. COULON (CRELAN)

Dhr. Ph. DEMAZY (ELANTIS)

Dhr. R. DERUYTTER (CKV)

Mevr. M. DETHISE (BELFIUS BANK)

Mevr. A. DE WILDE (KBC BANK)

Dhr. L. DEWOLF (ALLIANZ BENELUX)

Dhr. Ph. D'HAEN (CREDIBE)

Dhr. P. HEYMANS (ALLIANZ BENELUX)

Mevr. Y. HOORNAERT (BNP PARIBAS FORTIS)

Dhr. D. MEULEMANS (CKV)

Mevr. V. MEYNEN (BELFIUS BANK)

Mevr. M. NEYENS (ING BELGIË)

Mevr. M. PFLEIDERER (ARGENTA SPAARBANK)

Dhr. L. PLUYMERS (ALLIANZ BENELUX)

Dhr. J. TORFS (CRELAN)

Mevr. E. VAN DEN BROECK (ARGENTA SPAARBANK)

Dhr. Ch. VANDENDORPE (BANK NAGELMACKERS)

Mevr. A.P. VANDERIJST (FEDERALE VERZEKERING)

Dhr. L. VAN DER STOCKT (BNP PARIBAS FORTIS)

Dhr. J. VANDEVELDE (BELFIUS BANK)

Dhr. G. VAN DE WALLE (KREFIMA)

Mevr. A. VAN HECKE (BELFIUS BANK)

Mevr. H. VAN LOOK (AXA BANK EUROPE)

Mevr. E. VAN WEZEL (BNP PARIBAS FORTIS)

Dhr. S. VERMEIRE (EUROPABANK)

Plaatsvervangers:

Mevr. M. DIGNEFFE (ELANTIS)

Dhr. F. KERCKAERT (EUROPABANK)

Dhr. K. MOONS, Dhr. Ph. SEYNAEVE (RECORD BANK)

Dhr. A. MOREELS (BANK NAGELMACKERS)

Dhr. H. SCHRAUWEN (CKV)

Dhr. R. VAN DEN BORG (ARGENTA SPAARBANK)

Dhr. J. VANDENBROUCKE (ING BELGIË)

Dhr. Th. WAGEMANS (AXA BANK EUROPE)

COMMISSIE AUTOFINANCIERINGEN

Voorzitter: Dhr. S. STIERLI (PSA FINANCE BELUX)

Effectieve leden:

Dhr. D. BAELE (RECORD BANK)

Mevr. A. BEYENS (MERCEDES-BENZ FINANCIAL SERVICES BELUX)

Dhr. M. BEYST (FCE BANK)

Dhr. J. CLAUS (GENERAL MOTORS ACC)

Dhr. S. COHNEN (BMW FINANCIAL SERVICES)

Dhr. N. DE GROOT (AXA BANK EUROPE)

Mevr. M. DEJONGHE (VOLKSWAGEN D'IETEREN FINANCE)

Dhr. K. DE TEMMERMAN (ARGENTA SPAARBANK)

Dhr. R. D'HONT (EUROPABANK)

Mevr. V. DUMONT (BPOST BANK)

Dhr. F. FIGLAK (BELFIUS BANK)

Dhr. R. GOEMAERE (ALPHA CREDIT)

Mevr. H. LAMBRECHT (ABK BANK)

Mevr. M. PFLEIDERER (ARGENTA SPAARBANK)

Dhr. B. PICOU (BANQUE CPH)

Dhr. S. STIERLI (PSA FINANCE BELUX)

Dhr. D. VANDE PUTTE (ATRADIUS CREDIT INSURANCE)

Dhr. F. VANLAERE (FCE BANK)

Dhr. G. VERCRUYSSSE (ALPHA CREDIT)

Dhr. J. VERLAET (ALPHA CREDIT)

Plaatsvervangers:

Mevr. E. VAN DEN BROECK (ARGENTA SPAARBANK)

De organen van de Vereniging

COMMISSIE KREDIETBEMIDDELAARS

Voorzitter: Dhr. J. VERLAET (ALPHA CREDIT)

Effectieve leden:

Dhr. B. BOONE (SAINT-BRICE)
Mevr. S. CLERCKX (BEOBANK)
Dhr. D. DE CONINCK (CRELAN)
Dhr. M. DEDRY (ALPHA CREDIT)
Dhr. D. DEHASSE (FIMASER)
Dhr. R. D'HONT (EUROPABANK)
Mevr. M. DIGNEFFE (ELANTIS)
Mevr. V. DUMONT (BPOST BANK)
Dhr. Th. GOSSET (FIMASER)
Dhr. E. HAEZEBROUCK (BNP PARIBAS FORTIS)
Dhr. P. HEYMANS (ALLIANZ BENELUX)
Dhr. D. HUMBLET (COFIDIS)
Dhr. T. HUYLEBROECK (AXA BANK EUROPE)
Dhr. J. JANSSENS (RECORD BANK)
Dhr. E. LAENEN (PATRONALE LIFE)
Dhr. S. LEROY (FIMASER)
Mevr. B. LIORIS (ARGENTA SPAARBANK)
Dhr. V. MERCENIER (BUY WAY PERSONAL FINANCE)
Dhr. O. MONIQUET (ING BELGIË)
Mevr. M. PFLEIDERER (ARGENTA SPAARBANK)
Dhr. Ph. RONDIA (BNP PARIBAS FORTIS)

Dhr. G. SCHELLINCK (BEOBANK)
Dhr. U. SETTI (BUY WAY PERSONAL FINANCE)
Dhr. D. SZCZURKO (FIMASER)
Mevr. E. VAN DEN BROECK (ARGENTA SPAARBANK)
Dhr. M. VANDENBUSSCHE (RECORD BANK)
Dhr. D. VANDE PUTTE (ATRADIUS CREDIT INSURANCE)
Dhr. E. VAN DER STRATEN
(SANTANDER CONSUMER FINANCE BENELUX)
Dhr. J. VANDEVELDE (BELFIUS BANK)
Dhr. G. VAN HERREWEGE (BELFIUS BANK)
Dhr. D. VAN LANCKER (CKV)
Mevr. H. VAN NIJVERSEEL (CREDIMO)
Dhr. W. VAN PRAET (KREFIMA)
Dhr. G. VERCRUYSE (ALPHA CREDIT)
Dhr. J. VERHELST (CREDIBE)
Dhr. J. VERLAET (ALPHA CREDIT)
Dhr. B. VERVENNE (ALPHA CREDIT)
Dhr. W. WAUTERS (BELFIUS BANK)

Plaatsvervangers:

Dhr. H. SCHRAUWEN (CKV)
Dhr. F. MOEYKENS (PATRONALE LIFE)

7.4. Ledenlijst op 31 december 2015

ABK BANK C.V.B.A.
AG INSURANCE N.V.
ALLIANZ BENELUX N.V.
ALPHA CREDIT N.V.
ARGENTA SPAARBANK N.V.
ATRADIUS CREDIT INSURANCE N.V.
AXA BANK EUROPE N.V.
BANK DEGROOF PETERCAM N.V.
BANK DELEN & de SCHAETZEN N.V.
BANK J. VAN BREDA & Co G.C.V.
BANK NAGELMACKERS N.V.
BANQUE CPH S.C.R.L.
BCC CORPORATE N.V.
BELFIUS BANK N.V.
BEOBANK N.V.
BINCKBANK N.V.
BKCP BANK N.V.
BMW FINANCIAL SERVICES BELGIUM N.V.
BNP PARIBAS FORTIS N.V.
BPOST BANK N.V.
BUY WAY PERSONAL FINANCE N.V.
CBC BANQUE S.A.
CENTRALE KREDIETVERLENING N.V.
COFIDIS N.V.
CREDIBE N.V.
CREDIMO N.V.
CRELAN N.V.
DHB BANK N.V.
EB-LEASE N.V.

ELANTIS S.A.
EOS AREMAS BELGIUM N.V.
EULER HERMES CREDIT INSURANCE N.V.
EUROPABANK N.V.
FCE BANK plc
FEDERALE VERZEKERING C.V.
FIMASER N.V.
FONDS DU LOGEMENT WALLON S.C.
GENERAL MOTORS ACCEPTANCE CORPORATION, CONTINENTAL
ING BELGIË N.V.
KBC BANK N.V.
KREFIMA N.V.
L'ENTRAIDE FINANCIERE DU TOURNAISIS S.A.
MERCEDES-BENZ FINANCIAL SERVICES BELUX N.V.
PATRONALE LIFE N.V.
PSA FINANCE BELUX N.V.
P&V VERZEKERINGEN C.V.
RECORD BANK N.V.
RECORD CREDIT SERVICES C.V.B.A.
SAINT-BRICE S.A.
SANTANDER CONSUMER FINANCE BENELUX B.V.
SOCIETE WALLONNE DU CREDIT SOCIAL S.A.
TELENET FINANCE B.V.B.A.
VDK SPAARBANK N.V.
VOLKSWAGEN D'IETEREN FINANCE N.V.

Geassocieerde onderneming:

HOIST KREDIT AB

